

Pravo na pristup osobnim podacima

Kalebota, Anježa

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:368013>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-15**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

PRAVNI FAKULTET

Anježa Kalebota

PRAVO NA PRISTUP OSOBNIM PODACIMA

DIPLOMSKI RAD

Mentor:

Izv. prof. dr. sc. Marko Jurić

Zagreb, lipanj 2023.

IZJAVA O IZVORNOSTI

Ja, Anježa Kalebota, ovime potvrđujem da sam osobno napisala rad pod nazivom „Pravo na pristup osobnim podacima“. Svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane, parafrazirane ili se temelje na drugim izvorima (bilo da su u pitanju knjige, znanstveni, stručni ili popularni članci, mrežni izvori, propisi, sudske odluke ili statistički podaci) su u radu jasno označeni kao takvi te adekvatno navedeni u popisu literature. U izradi rada nisam se koristila drugim izvorima od onih navedenih u radu.

Zagreb, lipanj 2023.

SADRŽAJ

1. Uvod.....	5
2. Osobni podatak.....	6
2.1. „Svaki podatak“ odnosno „svaka informacija“	7
2.2. Podatak se „odnosi“ na pojedinca	8
2.3. Nerođena djeca	12
2.4. Identitet pojedinca je „utvrđen“ ili „se može utvrditi“	13
3. Pravo ispitanika na pristup osobnim podacima.....	17
3.1.1. Potvrda obrađuju li se osobni podaci koji se odnose na ispitanika	20
3.1.2. “Pristup” osobnim podacima.....	20
3.1.3. Informacije o obradi i pravima nositelja podataka.....	27
3.2. Obavijesti vezane uz međunarodne transfere (čl. 15. st. 2.).....	31
3.2.1. Prijenosi temeljeni na odluci o prihvatljivosti.....	32
3.2.2. Prijenosi podložni odgovarajućim mjerama zaštite	32
3.3. Kopija (članak 15. stavak 3.).....	33
3.3.1. Pružanje kopije	36
3.3.2. Dodatne kopije	37
4. Zaključak.....	42
Popis literature:	43

1. Uvod

Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (dalje u tekstu: Opća uredba o zaštiti podataka ili OUZP)¹ donijeta od strane Europske unije predstavlja temeljni propis koji regulira zaštitu osobnih podataka unutar Europske unije. Jedno od ključnih prava koje je uređeno ovom Uredbom je pravo ispitanika na pristup osobnim podacima prema članku 15. Opće uredbe o zaštiti podataka. Pravo pristupa predstavlja temeljni stup transparentnosti i kontrole nad osobnim podacima te omogućava ispitaniku da bude svjestan na koji način se njegovi podaci obrađuju i koriste.

U ovom radu ćemo analizirati i raspravljati o značaju, obuhvatu i implikacijama članka 15. Opće uredbe o zaštiti podataka. Cilj je pružiti dublje razumijevanje prava pristupa osobnim podacima te istražiti njegovu važnost u kontekstu zaštite privatnosti i ostvarivanja ispitanikovih prava. Kroz pregled relevantnih pravnih odredbi, smjernica, sudske prakse i stručnih mišljenja, istaknut ćemo ključne elemente prava pristupa, poput pružanja kopija osobnih podataka, informacija o obradi, razdoblju pohrane.

Uz to, analizirat ćemo i tumačenje članka 15. Opće uredbe o zaštiti podataka od strane Suda Europske unije te utjecaj koji je to tumačenje imalo na voditelja obrade i ispitanika. Također, osvrnut ćemo se na izazove i poteškoće s kojima se ispitanik može suočiti u ostvarivanju prava pristupa te moguće načine za prevladavanje tih prepreka.

Kroz sveobuhvatan pregled prava pristupa osobnim podacima prema članku 15. Opće uredbe o zaštiti podataka, ovaj rad će pružiti relevantan uvid u važnost transparentnosti, kontrolu nad vlastitim podacima i zaštitu privatnosti ispitanika u digitalnom dobu.

¹ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka), Službeni list EU L 119.

2. Osobni podatak

Tema ovog rada je pravo na pristup osobnim podacima temeljem čl. 15. Opće uredbe o zaštiti podataka. U ovom kontekstu, potrebno je započeti s definicijom osobnog podatka, budući da osobni podatak predstavlja predmet prava na pristup.

Sukladno čl. 4. st. 1. Opće uredbe o zaštiti podataka, osobni podaci definirani su kao „svi podaci koji se odnose na pojedinca čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi („ispitanik”); pojedinac čiji se identitet može utvrditi jest osoba koja se može identificirati izravno ili neizravno, osobito uz pomoć identifikatora kao što su ime, identifikacijski broj, podaci o lokaciji, mrežni identifikator ili uz pomoć jednog ili više čimbenika svojstvenih za fizički, fiziološki, genetski, mentalni, ekonomski, kulturni ili socijalni identitet tog pojedinca”.²

Prethodno citirana definicija može se promatrati kroz prizmu sljedeća četiri elementa:

- 1) da je osobni podatak „svaki podatak“ odnosno „svaka informacija“,
- 2) da se taj podatak „odnosi“ na pojedinca,
- 3) da je subjekt zaštite „pojedinac“,
- 4) da je identitet pojedinca „utvrđen“ ili da se „može utvrditi“.

Promotrimo sada kako se ovi elementi definiraju u praksi i teoriji. Najbitniji izvor za razumijevanje koncepta osobnog podatka je Mišljenje 4/2007 o konceptu osobnog podatka (dalje: Mišljenje 4/2007)³ Radne skupine osnovane po čl. 29. ranije važeće Direktive 95/46 o zaštiti pojedinca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka (dalje u tekstu Direktiva 95/46)⁴. Iako je riječ o mišljenju koje nije dano u primjeni Opće uredbe o zaštiti podataka nego u primjeni ranije važeće Direktive 95/46, definicije osobnog podatka u oba izvora su u bitnome

² Opća uredba o zaštiti podataka, čl. 4. st. 1.

³ Dostupno na <https://www.clinicalstudydatarequest.com/Documents/Privacy-European-guidance.pdf> (5. lipnja 2023.).

⁴ Direktiva 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka, Službeni list EU L 281/31

identične⁵. Zbog toga se Mišljenje 4/2007 može i dalje smatrati relevantnim za tumačenje definicije „osobni podatak“.

2.1. „Svaki podatak“ odnosno „svaka informacija“

Kao što je istaknuto u Mišljenju 4/2007, „izraz "svaka informacija" jasno ukazuje na spremnost zakonodavca da obuhvati široki spektar osobnih podataka“.⁶ Prije svega, nije nužno da je podatak na bilo koji način osjetljiv da bi se smatrao „osobnim“ u smislu definicije iz Opće uredbe. Ovo ne znači da Opća uredba ne uzima u obzir osjetljivost podataka.⁷ Prema čl. 9. Opće uredbe, zabranjena je, osim uz dodatne uvjete, obrada podataka koji se odnose na „rasno ili etničko podrijetlo, politička mišljenja, vjerska ili filozofska uvjerenja ili članstvo u sindikatu te obrada genetskih podataka, biometrijskih podataka u svrhu jedinstvene identifikacije pojedinca, podataka koji se odnose na zdravlje ili podataka o spolnom životu ili seksualnoj orijentaciji pojedinca“.⁸ Međutim, da naglasimo još jednom, osjetljivost informacije nije preduvjet za primjenu Opće uredbe. Kao što se ističe i u Mišljenju 4/2007, „informacije o pojedincima smatraju [se] osobnim podacima, bez obzira na njihovu prirodu (privatna, profesionalna ili javna).“⁹ Nadalje, irelevantno je jesu li podaci objektivni (činjenice) ili subjektivni (mišljenja ili procjene).¹⁰ Kao što se ističe u Mišljenju 4/2007, „ove subjektivne izjave često čine značajan dio obrade osobnih podataka u sektorima kao što su bankarstvo (procjena pouzdanosti zajmoprimaca), osiguranje (procjena rizika smrti) ili zapošljavanje (procjena radnih sposobnosti i napredovanja)“.¹¹ Isto tako, nije odlučno je li informacija / podatak točna ili netočna.¹² Naime, kao što propisuje Opća uredba u čl. 5. st. 1. toč. (c), osobni podaci moraju biti „točni i prema potrebi ažurni; mora se poduzeti svaka razumna mjera radi osiguravanja da se osobni podaci koji nisu točni, uzimajući u obzir svrhe u koje se obrađuju, bez odlaganja izbrišu ili isprave“. Ovo nadalje potvrđuje i čl. 16, koji propisuje subjektivno pravo

⁵ „osobni podaci“ znači bilo koji podaci koji se odnose na utvrđenu fizičku osobu ili fizičku osobu koju se može utvrditi („osoba čiji se podaci obrađuju“); osoba koja se može utvrditi je osoba čiji je identitet moguće utvrditi, izravno ili neizravno, a posebno navođenjem identifikacijskog broja ili jednog ili više činitelja značajnih za njegov fizički, fiziološki, mentalni, gospodarski, kulturni ili socijalni identitet; Direktiva 95/46 članak (a)

⁶ Mišljenje 4/2007, str. 6.

⁷ Mišljenje 4/2007, str. 6.

⁸ Mišljenje 4/2007, str. 6.

⁹ Mišljenje 4/2007, str. 6.

¹⁰ Mišljenje 4/2007, str. 6.

¹¹ Mišljenje 4/2007, str. 6.

¹² Mišljenje 4/2007, str. 6.

ispitanika na ispravak osobnih podataka.¹³ Pravo na pristup prema Općoj uredbi o zaštiti podataka određeno je opsegom pojma osobnih podataka. Osim osnovnih osobnih podataka, poput imena, adrese i broja telefona, ova kategorija uključuje različite vrste informacija, kao što su medicinski nalazi, povijest kupovina, podaci o kreditnoj sposobnosti, evidencije aktivnosti i pretraživanja.¹⁴ Važno je napomenuti da čak i pseudonimizirani podaci i dalje spadaju u kategoriju osobnih podataka, za razliku od potpuno anonimnih podataka. Pravo na pristup odnosi se na osobne podatke koji se odnose na osobu koja podnosi zahtjev, ali može uključivati i podatke koji se odnose na druge osobe, kao što su povijest komunikacije s dolaznim i odlaznim porukama.¹⁵

2.2. Podatak se „odnosi“ na pojedinca

Radi razumijevanja koncepta osobnog podatka, precizno ćemo odrediti koje informacije "se odnose" na pojedinca i kako razlikovati te odnose. Prema Mišljenju 4/2007 u mnogim slučajevima, veza između informacija i pojedinca je očita. Na primjer informacije o rezultatima pregleda pacijenta ili testa zabilježene u medicinskoj dokumentaciji ili slike snimljene tijekom video intervjua jasno se odnose na te osobe.¹⁶ Ipak, postoje situacije u kojima nije uvijek očito da se informacija "odnosi" na pojedinca. U tim slučajevima, informacije se mogu odnositi na objekte ili subjekte, a ne nužno na pojedince.¹⁷ Ti objekti mogu biti povezani s određenim osobama, mogu biti predmet posebnog utjecaja na pojedince ili mogu imati neku vrstu fizičke ili geografske blizine s pojedincima ili drugim objektima. U takvim situacijama, veza s pojedincima može biti samo neizravna.¹⁸ Prema mišljenju Radne skupine, a koje je istaknuto u Smjernicama (Mišljenje 4/2007) te kasnije potvrđeno presudom Suda Europske unije u predmetu C-434/16 Nowak za procjenu je li neki podatak „osobni“ bitno je razumijevanje njegove prirode, konteksta i svrhe obrade.¹⁹

¹³ Opća uredba o zaštiti podataka, Službeni list EU L 119., članak 16. („Pravo na ispravak“) glasi: „Ispitanik ima pravo bez nepotrebnog odgađanja ishoditi od voditelja obrade ispravak netočnih osobnih podataka koji se na njega odnose. Uzimajući u obzir svrhe obrade, ispitanik ima pravo dopuniti nepotpune osobne podatke, među ostalim i davanjem dodatne izjave“.

¹⁴ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 3.

¹⁵ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa str. 3.

¹⁶ Mišljenje 4/2007, str. 9.

¹⁷ Mišljenje 4/2007, str. 9.

¹⁸ Mišljenje 4/2007, str. 9.

¹⁹ Mišljenje 4/2007, str. 9.

Postoji važan koncept koji određuje vezu između podataka i pojedinca na kojeg se ti podaci odnose. Da bi se utvrdilo da se podaci "odnose" na određenu osobu, mora biti prisutan barem jedan od sljedećih elemenata: element sadržaja, element svrhe ili element rezultata.²⁰

"Sadržaj" se odnosi na informacije koje se odnose na određenu osobu. U smislu da su te informacije „o osobi“, tipične tako da opisuju tu osobu.²¹ Kako se objašnjava u Mišljenju 4/2007, ovdje može biti riječi o bilo kojoj vrsti podataka za koju se može reći da su „o osobi“, kao što su medicinski rezultati, podaci o klijentima ili informacije u osobnim dokumentima. Ako se ipak ne može zaključiti da je određena informacija „o osobi“, onda se promatra "svrha" korištenja podataka.²² Ako se podaci koriste, ili je izgledno da će se koristiti, tako da se ispitanika ocjenjuje, tretira na određeni način ili utječe na njegov status ili ponašanje pojedinca, onda se također smatra da se informacija "odnosi" na tu osobu, pa je utoliko riječ o osobnom podatku.²³ Ukratko, "sadržaj" se odnosi na informacije koje su povezane s određenom osobom u smislu da su „o osobi“, dok se "svrha" odnosi na namjenu ili utjecaj korištenja tih informacija na tu osobu.²⁴ Treća vrsta poveznice između podatka i osobe može se temeljiti na elementu "rezultata". Čak i ako ne postoje elementi "sadržaja" ili "svrhe" koji bi jasno upućivali na vezu s određenom osobom, podaci se i dalje "odnose" na tu osobu ako je vjerojatno da će njihova obrada utjecati na prava i interese te osobe, uzimajući u obzir sve okolnosti slučaja.²⁵ Bitno je napomenuti da utjecaj podataka ne mora biti značajan kako bi se smatralo da se podaci odnose na osobu.²⁶ Dovoljno je da obrada tih podataka rezultira različitim tretmanom ili postupanjem prema toj osobi u odnosu na druge osobe.²⁷ Teorija o „svrsi“, „sadržaju“ i „rezultatu“ prvi puta je spomenuta u Mišljenju 2007/07 od strane Radne skupine. Ne spominje se u Uredbi te kao takva ne bi imala pravni značaj da nije potvrđena od strane Suda Europske unije. U presudi Suda Europske unije C-434/16 u predmetu Nowak sud de facto koristi iste kriterije kao i u Mišljenju 4/2007 iz čega zaključujemo da su kriteriji navedeni u Mišljenju 4/2007 relevantni.

Prenosim dio presude Suda Europske unije u predmetu Nowak koji potkrjepljuje prethodni navod:

²⁰ Mišljenje 4/2007, str. 9.

²¹ Mišljenje 4/2007, str. 10.

²² Mišljenje 4/2007, str. 10.

²³ Mišljenje 4/2007, str. 10.

²⁴ Mišljenje 4/2007, str. 10.

²⁵ Mišljenje 4/2007, str. 10.

²⁶ Mišljenje 4/2007, str. 10.

²⁷ Mišljenje 4/2007, str. 10.

„(34) Naime, upotreba izraza „bilo koji podaci” u okviru definicije pojma „osobni podaci” u članku 2. točki (a) Direktive 95/46 odražava cilj zakonodavca Unije da tom pojmu da široki smisao, koji nije ograničen na osjetljive ili privatne podatke, nego može obuhvaćati razne vrste podataka, kako objektivnih tako i subjektivnih u obliku mišljenja ili ocjena, pod uvjetom da se oni „odnose” na dotičnu osobu.²⁸

(35) Što se tiče potonjeg uvjeta, on je ispunjen ako je zbog svojeg sadržaja, cilja ili učinka podatak povezan s određenom osobom.“²⁹

2.3. „*Pojedinac*“

Opća uredba o zaštiti podataka propisuje da se osobni podaci odnose na „pojedinač“. Riječ „pojedinač“ u ovom kontekstu prijevod je engleskog termina „natural person“, dakle „fizička osoba“. U ovom kontekstu potrebno je uzeti u obzir i uvodnu izjavu br. 14 Opće uredbe, u kojoj je navedeno sljedeće:

„Zaštita koja se pruža ovom Uredbom u vezi s obradom osobnih podataka trebala bi se odnositi na pojedince bez obzira na njihovu nacionalnost ili boravište. Ovom se Uredbom ne obuhvaća obrada osobnih podataka koji se tiču pravnih osoba, a osobito poduzetnika koji su ustanovljeni kao pravne osobe, uključujući ime i oblik pravne osobe i kontaktne podatke pravne osobe“.³⁰

Iz ovih objašnjenja nesporno je da se zaštita po Općoj uredbi pruža fizičkim osobama, i da su pravne osobe izrijekom isključene iz koncepta osobnog podatka. Otvoreno je međutim pitanje proteže li se zaštita na umrle osobe i na nerođenu djecu. O ovome više dalje u tekstu.

2.3.1. *Umrli*

Podaci o umrlim osobama u načelu se ne smatraju osobnim podacima u smislu Opće uredbe o zaštiti podataka, jer preminuli više nisu fizičke osobe u građanskom pravu. Međutim, podaci o preminulima još uvijek mogu neizravno biti obuhvaćeni određenom zaštitom u određenim slučajevima. Prema Mišljenju 4/2007 postoji nekoliko razloga za to. Prvo, voditelj obrade možda neće biti u mogućnosti utvrditi je li osoba na koju se podaci odnose još uvijek živa ili je možda preminula. Čak i ako može utvrditi takve informacije, podaci o preminulima mogu se obrađivati

²⁸ Presuda Suda Europske unije u predmetu C-434/16, paragraf 34.

²⁹ Presuda Suda Europske unije u predmetu C-434/16, paragraf 35.

³⁰ Opća uredba o zaštiti podataka, Službeni list EU L 119., uvodna izjava br. 14.

pod istim režimom kao i podaci o živima. Budući da voditelj obrade već ima obveze zaštite podataka u pogledu podataka o živim osobama, lakše mu je u praksi obrađivati podatke o preminulima na način koji je u skladu s pravilima zaštite podataka, nego razdvajati te dvije skupine podataka.³¹ Drugo, kao što se objašnjava u Mišljenju 4/2007 podaci o preminulim osobama mogu se istodobno odnositi i na žive osobe.³² Ovo je osobito slučaj kod podataka o zdravlju, ili primjerice podataka u domeni nasljeđivanja, i sl. Na primjer, informacija da je preminula osoba imala određenu bolest može u određenim slučajevima ukazivati na to da i netko od njene djece pati od iste bolesti.³³ Stoga, informacije koje su podaci o preminulima mogu se smatrati i podacima o živima, u kojem slučaju su osobni podaci, te stoga podaci o preminulima mogu neizravno uživati zaštitu pravila zaštite podataka.³⁴ Treće, informacije o preminulim osobama mogu biti predmet posebne zaštite koju pružaju druga skupina pravila koja nisu izravno povezana sa zakonodavstvom o zaštiti podataka. Na primjer, obveza čuvanja povjerljivosti medicinskih informacija ne prestaje smrću pacijenta. Primjerice, u hrvatskom pravu, kako je navedeno u članku 24. Zakona o zaštiti prava pacijenata koji govori da „u slučaju smrti pacijenta, ako to pacijent nije za života izrijekom zabranio, pravo na uvid u medicinsku dokumentaciju iz članka 23. stavka 1. ovoga Zakona ima bračni drug pacijenta, izvanbračni drug, punoljetno dijete, roditelj, punoljetni brat ili sestra te zakonski zastupnik, odnosno skrbnik pacijenta“.³⁵ U području zdravstvene skrbi, posebno je važno pravilno upravljati osobnim podacima pacijenata, čak i nakon što oni preminu. U Hrvatskoj, primjerice, postoje zakoni koji reguliraju ovu situaciju. Prema Zakonu o podacima i informacijama u zdravstvu, podaci pacijenata se obrađuju unutar zdravstvenog informacijskog sustava tijekom deset godina nakon smrti pacijenta. Ovi podaci tretiraju se s istom razinom zaštite kao i podaci o živim osobama, što znači da se primjenjuju ista pravila i mjere zaštite privatnosti.³⁶ Zakon o zaštiti prava pacijenata propisuje pravo određenih osoba da pristupe medicinskoj dokumentaciji pacijenta nakon smrti, sukladno zakonu. To znači da postoji mogućnost pristupa određenim informacijama pacijenta nakon smrti, ali ta prava su ograničena i regulirana zakonom.³⁷ S druge strane, Zakon o liječništvu postavlja obvezu liječnika da čuva tajnost informacija o pacijentima koje saznaje

³¹ Mišljenje 4/2007, str. 22.

³² Mišljenje 4/2007, str. 22.

³³ Mišljenje 4/2007, str. 22.

³⁴ Mišljenje 4/2007, str. 22.

³⁵ Zakon o zaštiti prava pacijenata, NN 169/04, 37/08, čl. 24. st. 1.

³⁶ Zakon o podacima i informacijama u zdravstvu, NN 14/19, čl. 28. st. 4.

³⁷ Zakon o zaštiti prava pacijenata, NN 169/04, 37/08, čl. 24. st. 1.

tijekom pružanja medicinske pomoći. Tajnost informacija odnosi se i na situaciju nakon smrti pacijenta, osim u posebnim slučajevima kada je to zakonom propisano ili uz pristanak određenih osoba, kao što su roditelji/skrbnici maloljetne osobe ili članovi uže obitelji, a skrbnici ili zakonski zastupnici u slučaju psihičke nesposobnosti ili smrti pacijenta.³⁸ Navedeni zakoni i propisi osiguravaju zaštitu privatnosti i povjerljivosti osobnih podataka pacijenata, čak i nakon njihove smrti. Oni također postavljaju jasna pravila za korištenje i otkrivanje tih podataka u skladu s propisanim uvjetima i iznimkama. Nacionalno zakonodavstvo koje se odnosi na pravo na vlastiti lik i čast može također pružati zaštitu sjećanju na preminule.³⁹ Donosim zanimljivu presudu nacionalnog zakonodavstva Španjolske. Naime, u ovoj presudi odstupa se od pravila vezanih za umrle osobe iz Opće uredbe za zaštitu podataka i upućuje se na nacionalno zakonodavstvo.

Odluka španjolske agencije za zaštitu podataka br. PD-00099-2022

Španjolska Agencija za zaštitu podataka (Agencija) naložila je mobilnom operateru da udovolji zahtjevu za pristup i brisanje podataka o preminulom članu obitelji sukladno člancima 15. i 17. Opće uredbe za zaštitu podataka. Agencija je utvrdila da u slučaju sumnje u identitet osobe koja podnosi zahtjev, voditelj obrade mora zatražiti dodatne informacije umjesto da ostavi zahtjev neodgovoren. Španjolska Agencija za zaštitu podataka naložila je mobilnom operateru (voditelju obrade) da ispoštuje zahtjev ispitanika za pristup i brisanje podataka preminule članice obitelji. Voditelj obrade je odbio zahtjev, tvrdeći da nema dovoljno informacija o usluzi koju je preminula osoba koristila. Međutim, Agencija je zaključila da voditelj obrade nije imao valjan razlog za nepoštivanje zahtjeva. Naglasili su važnost pravovremenog i transparentnog ispunjavanja prava pristupa subjekta podataka prema članku 15. Opće uredbe za zaštitu podataka. Također su istaknuli pravo brisanja podataka preminulih osoba prema nacionalnom pravu koje omogućuje članovima obitelji da zatraže brisanje podataka od voditelja ili izvršitelja obrade. Agencija je stoga službeno pozvala voditelja obrade da ispunjava zahtjeve subjekta podataka u pravodoban način.⁴⁰

2.3. Nerođena djeca

Pitanje zaštite podataka u vezi s nerođenom djecom ovisi o općem pristupu nacionalnih pravnih sustava prema zaštiti nerođene djece. Neki pravni sustavi priznaju prava nerođene djece u pogledu

³⁸ Zakon o liječništvu, NN 121/03, 117/08, čl. 21.

³⁹ Mišljenje 4/2007, str. 22.

⁴⁰ Dostupno na: [https://gdprhub.eu/index.php?title=AEPD_\(Spain\)_-_PD-00099-2022](https://gdprhub.eu/index.php?title=AEPD_(Spain)_-_PD-00099-2022) (26.6.2022)

nasljeđivanja i drugih beneficija, pod uvjetom da se rode. To se obično temelji na načelu da se takva djeca tretiraju kao da su već rođena, pod odgovnim uvjetom da se rode. Drugi pravni sustavi mogu imati posebne zakonske odredbe koje pružaju posebnu zaštitu nerođenoj djeci, ali opet pod uvjetom da rode.⁴¹ Kada se razmatra zaštita podataka u vezi s informacijama o nerođenoj djeci, prema Mišljenju 4/2007, treba razmotriti opći pristup nacionalnog pravnog sustava, zajedno s ciljem pravila o zaštiti podataka, a to je zaštita pojedinca.⁴² U hrvatskom pravu sukladno članku 17. Zakona o obveznim odnosima uzima se da je „začeto dijete rođeno, kadgod se radi o njegovim probicima, pod uvjetom da se rodi živo“.⁴³ Na temelju svega navedenog možemo zaključiti da se u hrvatskom pravu štite osobni podaci nerođene djece. Drugo pitanje koje se postavlja je trajanje situacije nerođene djece. Opći odgovor pravnih sustava obično se temelji na pretpostavci da je situacija nerođene djece vremenski ograničena na razdoblje trudnoće. Međutim, treba razmotriti situacije u kojima ta situacija može trajati dulje, poput slučajeva zamrznutih embrija.⁴⁴ U takvim situacijama, potrebno je razmotriti prilagođene pravne odgovore i zaštitu podataka u skladu s tim okolnostima no radi očuvanja jasnoće i usredotočenosti, neću se detaljnije baviti slučajem zamrznutih embrija u ovom radu.

2.4. Identitet pojedinca je „utvrđen“ ili „se može utvrditi“

Prema Općoj uredbi, informacija je osobni podatak ako se odnosi na pojedinca čiji identitet je „utvrđen“ ili se „može utvrditi“. Fizička osoba može se smatrati "identificiranom" kada se, unutar određene skupine, razlikuje od ostalih članova te skupine.⁴⁵ Postizanje identifikacije obično se postiže putem određenih informacija koje možemo nazvati "identifikatorima" i koje imaju poseban i blizak odnos s određenom osobom. Primjeri takvih identifikatora su vanjski znakovi izgleda osobe, poput visine, boje kose, odjeće, ili osobine koje nisu odmah vidljive, kao što su zanimanje, funkcija, ime itd.⁴⁶ Uredba o zaštiti podataka spominje sljedeće "identifikatore" u definiciji "osobnih podataka". U članku 4. st. 1. navodi se da: „pojedinač čiji se identitet može utvrditi jest osoba koja se može identificirati izravno ili neizravno, osobito uz pomoć identifikatora kao što su ime, identifikacijski broj, podaci o lokaciji, mrežni identifikator ili uz pomoć jednog ili više

⁴¹ Mišljenje 4/2007, str. 22.

⁴² Mišljenje 4/2007, str. 22.

⁴³ Zakon o obveznim odnosima, NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, čl. 17. st. 2.

⁴⁴ Mišljenje 4/2007, str. 23.

⁴⁵ Mišljenje 4/2007, str. 12.

⁴⁶ Mišljenje 4/20071 dana, str. 12.

čimbenika svojstvenih za fizički, fiziološki, genetski, mentalni, ekonomski, kulturni ili socijalni identitet tog pojedinca.⁴⁷ Ovo je bitno jer identifikatori omogućuju povezivanje informacija s konkretnom osobom. Ako postoji mogućnost identifikacije pojedinca putem tih informacija, tada se takve informacije smatraju osobnim podacima i podliježu pravilima o zaštiti podataka.⁴⁸

U skladu s Uvodnom izjavom 26. Direktive, koja je analogna važećoj izjavi 26. Uredbe: „načela zaštite podataka trebala bi se primjenjivati na sve informacije koje se odnose na pojedinca čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi. Osobne podatke koji su pseudonimizirani, a koji bi se mogli pripisati nekom pojedincu uporabom dodatnih informacija trebalo bi smatrati informacijama o pojedincu čiji se identitet može utvrditi. Kako bi se odredilo može li se identitet pojedinca utvrditi, trebalo bi uzeti u obzir sva sredstva (poput primjerice selekcije) koja voditelj obrade ili bilo koja druga osoba mogu po svemu sudeći upotrijebiti u svrhu izravnog ili neizravnog utvrđivanja identiteta pojedinca. Kako bi se utvrdilo je li po svemu sudeći izgledno da se upotrebljavaju sredstva za utvrđivanje identiteta pojedinca, trebalo bi uzeti u obzir sve objektivne čimbenike, kao što su troškovi i vrijeme potrebno za utvrđivanje identiteta, uzimajući u obzir i tehnologiju dostupnu u vrijeme obrade i tehnološki razvoj. Načela zaštite podataka stoga se ne bi trebala primjenjivati na anonimne informacije, odnosno informacije koje se ne odnose na pojedinca čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi ili na osobne podatke koji su učinjeni anonimnima tako da se identitet ispitanika ne može ili više ne može utvrditi. Ova se Uredba stoga ne odnosi na obradu takvih anonimnih informacija, među ostalim za statističke ili istraživačke svrhe.“⁴⁹ Za utvrđivanje je li osoba prepoznatljiva, treba uzeti u obzir sva sredstva koja voditelj obrade ili bilo koja druga osoba mogu po svemu sudeći upotrijebiti za identifikaciju te osobe. Samo hipotetska mogućnost izdvajanja pojedinca nije dovoljna da bi se osoba smatrala "identificiranom". Treba se razmotriti jesu li ta sredstva vjerojatno i razumno uporabljiva od strane voditelja obrade ili bilo koje druge osobe.⁵⁰ Ako takva mogućnost identifikacije ne postoji ili je zanemariva s obzirom na sva relevantna sredstva koja bi se razumno mogla koristiti, osoba se ne bi trebala smatrati "identificiranom", a informacije ne bi trebale biti smatrane "osobnim podacima".⁵¹ Pri procjeni ove identifikacije, treba uzeti u obzir različite faktore. Trošak identifikacije je jedan od tih čimbenika,

⁴⁷ Opća uredba o zaštiti podataka, Službeni list EU L 119., čl. 4. st. 1.

⁴⁸ Mišljenje 4/2007 dana, str. 13.

⁴⁹ Opća uredba o zaštiti podataka, Službeni list EU L 119., uvodna izjava 26.

⁵⁰ Mišljenje 4/2007, str. 15.

⁵¹ Mišljenje 4/2007 dana, str. 15.

ali nije jedini. Također se trebaju uzeti u obzir predviđena svrha obrade, način na koji je obrada strukturirana, interesi pojedinaca koji su uključeni, kao i rizici od organizacijskih i tehničkih poteškoća. Ovaj test je dinamičan i treba se prilagoditi tehnološkom stanju u trenutku obrade i mogućnostima razvoja tehnologije tijekom razdoblja obrade podataka.⁵²

U presudi Suda Europske unije u predmetu **Breyer C-582/14** sud koji je uputio zahtjev postavlja sljedeća prethodna pitanja:

Treba li tumačiti članak 2. točku (a) Direktive 95/46/EZ tako da IP adresa koju pružatelj usluga internetskih medija pohranjuje prilikom pristupa na svoju internetsku stranicu već tada predstavlja osobni podatak, ako treća osoba (npr. pružatelj pristupa) raspolaže dodatnim informacijama potrebnim za identifikaciju osobe na koju se IP adresa odnosi?⁵³

Protivi li se odredba nacionalnog prava članku 7. točki (f) Direktive 95/46/EZ, kojom se omogućuje prikupljanje i korištenje osobnih podataka korisnika internetskih medija bez njihove dozvole, samo u mjeri u kojoj je to potrebno za omogućavanje i obračun konkretnog korištenja tih medija od strane korisnika, te je li svrha osiguravanja općeg funkcioniranja internetskog medija dovoljno opravdanje za korištenje podataka nakon završetka sesije posjeta?⁵⁴

Ova pitanja postavljaju se u kontekstu registracije i pohranjivanja IP adresa korisnika prilikom posjeta internetskim stranicama njemačkih saveznih službi, kao i spora između Patricka Breyera i Savezne Republike Njemačke u vezi s tim pohranjivanjem i korištenjem podataka. Sud želi razjasniti pravnu prirodu IP adresa te utvrditi je li pohranjivanje i korištenje tih adresa u skladu s odredbama Direktive 95/46.⁵⁵

Sud je odgovorio sljedeće:

Prvo pitanje: Sud treba tumačiti članak 2. točku (a) Direktive 95/46 tako da dinamična IP adresa koju pohranjuje pružatelj usluga informatičkih medija prilikom posjeta osobe internetskoj stranici predstavlja osobni podatak u smislu te odredbe, ako pružatelj usluga raspolaže dodatnim

⁵² Mišljenje 4/2007 dana, str. 13.

⁵³ Presuda Suda Europske unije u predmetu C-582/14, paragraf 13-30

⁵⁴ Presuda Suda Europske unije u predmetu C-582/14, paragraf 13-30

⁵⁵ Presuda Suda Europske unije u predmetu C-582/14, paragraf 13-30

informacijama potrebnima za identifikaciju korisnika internetske stranice, koje posjeduje pružatelj internetskog pristupa.⁵⁶

Drugo pitanje: Sud treba tumačiti članak 7. točku (f) Direktive 96/45 tako da se protivi propisu države članice koji omogućuje pružatelju usluga internetskih medija prikupljanje i korištenje osobnih podataka korisnika tih usluga bez njihove dozvole samo u mjeri u kojoj je to potrebno za omogućavanje i obračunavanje konkretnog korištenja tih usluga, a da cilj osiguranja općeg funkcioniranja tih usluga ne može opravdati korištenje tih podataka nakon sesije posjeta korisnika.⁵⁷

Direktiva uzima u obzir različite načine identifikacije osobe. Identifikacija može biti izravna putem konkretnih identifikatora poput imena ili telefonskog broja. Također može biti neizravna putem kombinacije različitih kriterija koji omogućavaju prepoznavanje osobe smanjenjem skupa članova skupine kojoj pripada.⁵⁸ Uredba uzima u obzir različite identifikatore kao što su ime, identifikacijski broj, podaci o lokaciji te mrežni identifikator, koji se razlikuju od onih koji su bili priznati po Direktivi. Kontekst je važan za utvrđivanje je li osoba identificirana ili ne. U širem kontekstu, jednostavno prezime možda nije dovoljno za jedinstvenu identifikaciju, ali u uskom kontekstu, poput učionice, prezime može biti dovoljno. Dodatne informacije poput opisa izgleda također mogu pomoći u identifikaciji osobe.⁵⁹ Ime je nerijetko najčešći identifikator, ali može biti potrebno kombinirati ga s drugim podacima poput datuma rođenja, adrese ili fotografija kako bi se izbjegla zabuna. Informacije povezane s imenom mogu pružiti informacije o mjestu stanovanja, obiteljskim odnosima i drugim pravnim i društvenim vezama. Ponekad se može povezati slika s imenom, omogućujući vizualnu identifikaciju.⁶⁰ Važno je napomenuti da je kontekstualna i dinamična priroda identifikacije važna te da se trebaju uzeti u obzir sve relevantne činjenice i uvjeti kako bi se utvrdilo je li osoba identificirana ili ne.⁶¹

⁵⁶ Presuda Suda Europske unije u predmetu C-582/14, paragraf 31-64

⁵⁷ Presuda Suda Europske unije u predmetu C-582/14, paragraf 31-64

⁵⁸ Mišljenje 4/2007 dana, str. 13.

⁵⁹ Mišljenje 4/2007, str. 13.

⁶⁰ Mišljenje 4/2007, str. 13.

⁶¹ Mišljenje 4/2007, str. 13.

3. Pravo ispitanika na pristup osobnim podacima

Prije svega je razgraničiti ću pravo na pristup vlastitim osobnim podacima i pravo na zahtjev za pristup javnim informacijama. Ova dva prava imaju različite političke osnove - jedno osigurava transparentnost prema osobi čijim se osobnim informacijama upravlja od strane kontrolora (inter partes transparentnost), dok drugo osigurava transparentnost prema javnosti u pogledu informacija od javne vrijednosti ili značaja (erga omnes transparentnost).⁶² Ponekad, informacije koje su od interesa za javnost, a stoga su predmet zahtjeva za javni pristup, kao što je pristup javnim dokumentima, mogu biti osobni podaci. U tim situacijama, dva pravna režima koja reguliraju iste podatke mogu doći u sukob, a tada je potrebno izvesti ravnotežu između javnog interesa i prava subjekta podataka na temelju svakog pojedinog slučaja.⁶³

Tema ovog rada je članak 15. Opće uredbe za zaštitu podataka koji propisuje o pravu ispitanika na pristup. Prenosim ga u cijelosti uz odgovarajuće recitale (63. i 64.) te u daljnjem tekstu ovog poglavlja iznosim analizu članka po stavcima. Osim teksta Opće uredbe i recitala kao glavni izvor za tumačenje članka 15. koristi ću Smjernice EOZP-a. Za pojedina pitanja osvrnut ću se na praksu Suda Europske unije kao i na praksu nacionalnih sudova.

Članak 15. koji nosi naslov „pravo ispitanika na pristup“ glasi:

„Članak 15.

Pravo ispitanika na pristup

1. Ispitanik ima pravo dobiti od voditelja obrade potvrdu obrađuju li se osobni podaci koji se odnose na njega te ako se takvi osobni podaci obrađuju, pristup osobnim podacima i sljedećim informacijama:

- (a) svrsi obrade;
- (b) kategorijama osobnih podataka o kojima je riječ;
- (c) primateljima ili kategorijama primatelja kojima su osobni podaci otkriveni ili će im biti otkriveni, osobito primateljima u trećim zemljama ili međunarodnim organizacijama;
- (d) ako je to moguće, predviđenom razdoblju u kojem će osobni podaci biti pohranjeni ili, ako to nije moguće, kriterijima korištenima za utvrđivanje tog razdoblja;

⁶² The EU General Data Protection Regulation (GDPR), A Commentary, str. 544.

⁶³ The EU General Data Protection Regulation (GDPR), A Commentary, str. 544.

(e) postojanju prava da se od voditelja obrade zatraži ispravak ili brisanje osobnih podataka ili ograničavanje obrade osobnih podataka koji se odnose na ispitanika ili prava na prigovor na takvu obradu

(f) pravu na podnošenje pritužbe nadzornom tijelu;

(g) ako se osobni podaci ne prikupljaju od ispitanika, svakoj dostupnoj informaciji o njihovom izvoru;

(h) postojanju automatiziranog donošenja odluka, što uključuje izradu profila iz članka 22. stavaka 1. i 4. te, barem u tim slučajevima, smislenim informacijama o tome o kojoj je logici riječ, kao i važnosti i predviđenim posljedicama takve obrade za ispitanika.

2. Ako se osobni podaci prenose u treću zemlju ili međunarodnu organizaciju, ispitanik ima pravo biti informiran o odgovarajućim zaštitnim mjerama u skladu s člankom 46. koje se odnose na prijenos.

3. Voditelj obrade osigurava kopiju osobnih podataka koji se obrađuju. Za sve dodatne kopije koje zatraži ispitanik voditelj obrade može naplatiti razumnu naknadu na temelju administrativnih troškova. Ako ispitanik podnese zahtjev elektroničkim putem te osim ako ispitanik zatraži drukčije, informacije se pružaju u uobičajenom elektroničkom obliku.

4. Pravo na dobivanje kopije iz stavka 3. ne smije negativno utjecati na prava i slobode drugih.⁶⁴

Članak 15. sadrži četiri komponente. Prva se odnosi na samo pravo na pristup osobnim podacima, druga na obavijesti vezane uz međunarodne transfere osobnih podataka, treća na davanje kopije te četvrta koja se odnosi na ograničenja vezana uz davanje kopije. Ove četiri komponente čine osnovu prava ispitanika na pristup podacima prema članku 15. Opće uredbe za zaštitu podataka i omogućuju ispitanicima da budu informirani o tome kako se njihovi osobni podaci obrađuju i da imaju određenu kontrolu nad tim procesom.

Prenosim i odgovarajuće recitale (63. i 64.) relevantne za shvaćanje članka 15. Opće uredbe za zaštitu podataka.

„Ispitanik bi trebao imati pravo pristupa prikupljenim osobnim podacima koji se na njega odnose te ostvarivati to pravo lako i u razumnim intervalima kako bi bio svjestan obrade i provjerio njezinu zakonitost. To uključuje pravo ispitanika na pristup podacima o njegovom zdravstvenom stanju, na primjer podacima u medicinskoj dokumentaciji koja sadržava informacije poput dijagnoza, rezultata pretraga, liječničkih mišljenja, liječenja ili zahvata. Svaki ispitanik stoga bi osobito trebao imati pravo znati i dobiti obavijest o svrhama obrade osobnih podataka, ako je moguće i za koje

⁶⁴ Opća uredba o zaštiti podataka, Službeni list EU L 119., članak 15.

razdoblje se osobni podaci obrađuju, o primateljima osobnih podataka, o logici automatske obrade osobnih podataka i o posljedicama takve obrade, barem kad se temelji na izradi profila. Ako je moguće, voditelj obrade trebao bi imati mogućnost omogućiti daljinski pristup zaštićenom sustavu koji bi ispitaniku omogućio izravan pristup njegovim osobnim podacima. To pravo ne bi smjelo negativno utjecati na prava ili slobode drugih, uključujući i poslovne tajne ili intelektualno vlasništvo, a osobito na autorsko pravo kojima je zaštićen računalni program. Rezultat tih razmatranja ipak ne bi smjelo biti odbijanje pružanja svih informacija ispitaniku. Ako voditelj obrade obrađuje velike količine informacija koje se odnose na ispitanika, voditelj obrade trebao bi imati mogućnost prije dostave informacije zahtijevati od ispitanika da navede informacije ili aktivnosti obrade na koje se zahtjev odnosi.

Voditelj obrade trebao bi se koristiti svim razumnim mjerama kako bi utvrdio identitet ispitanika koji traži pristup, a osobito u okviru internetskih usluga i mrežnih identifikatora. Voditelj obrade ne bi smio pohraniti osobne podatke samo zato da bi mogao odgovoriti na moguće zahtjeve.⁶⁵

3.1. Opća pravila o pravu na pristup osobnim podacima (čl. 15. st. 1.)

Prvi stavak također uključuje nekoliko komponenti.

Potvrda obrađuju li se osobni podaci ili ne: Ispitanik ima pravo dobiti potvrdu od voditelja obrade da li se njegovi osobni podaci obrađuju ili ne. Ako se podaci obrađuju, voditelj obrade treba pružiti informacije o toj obradi.⁶⁶

Pristup osobnim podacima: Ispitanik ima pravo pristupiti svojim osobnim podacima koji se obrađuju. To znači da ima pravo dobiti kopiju svojih osobnih podataka koje voditelj obrade posjeduje.⁶⁷ Pristup informacijama o obradi: Ispitanik također ima pravo dobiti informacije o obradi svojih osobnih podataka. To uključuje informacije o svrsi obrade, kategorijama podataka koji se obrađuju, primateljima s kojima se podaci mogu dijeliti, trajanju obrade, pravima koja ispitanik ima u vezi s tim podacima te informacije o eventualnom prijenosu podataka u treće zemlje i primjeni odgovarajućih zaštitnih mjera.⁶⁸

⁶⁵ Opća uredba o zaštiti podataka, Službeni list EU L 119., recital 63. i 64.

⁶⁶ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 2.

⁶⁷ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 2.

⁶⁸ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 2.

3.1.1. Potvrda obrađuju li se osobni podaci koji se odnose na ispitanika

Prema čl. 15. st. 1. Opće uredbe za zaštitu podataka, ispitanik ima pravo „dobiti od voditelja obrade potvrdu obrađuju li se osobni podaci koji se odnose na njega“. Ova odredba se čini relativno jasna za primjenu. Pregledom recitala Opće uredbe za zaštitu podataka ne pronalazimo dodatnih objašnjenja koja bi se odnosila na nju. Također, u praksi Suda EU kao ni u praksi nacionalnih sudova koja je konzultirana za potrebe ovog rada nisam pronašla odluke koje bi se izravno ticale tumačenja ove odredbe. U takvim okolnostima, okrećem se Smjernicama EOZP, gdje se ističe nekoliko relevantnih stajališta koja dublje objašnjavaju smisao i sadržaj ove odredbe. Kao što EOZP ističe, Provjera postoji li obrada osobnih podataka vezanih uz ispitanika je prvi korak u postupku pristupa podacima. Ako voditelj obrade ne obrađuje osobne podatke ispitanika koji traži pristup, informacije koje se daju bit će ograničene na potvrdu da se ne obrađuju osobni podaci koji se odnose na ispitanika.⁶⁹ S druge strane, ako voditelj obrade obrađuje podatke koji se odnose na ispitanika, dužan je potvrditi tu činjenicu ispitaniku. Ta potvrda može se dostaviti odvojeno ili može biti dio informacija koje se pružaju o osobnim podacima koji se obrađuju.⁷⁰ Dakle, prilikom zahtjeva za pristup osobnim podacima, prvo se provjerava postoji li obrada podataka koji se odnose na ispitanika, a zatim se informacije pružaju na temelju rezultata te provjere.⁷¹

3.1.2. “Pristup” osobnim podacima

Drugi dio prava pristupa prema članku 15. stavku 1. Opće uredbe o zaštiti podataka (OUZP) odnosi se na pristup osobnim podacima. Taj dio predstavlja srž prava na pristup i povezan je s pojmom osobnih podataka definiranih člankom 4. stavkom 1. OUZP-a.⁷² Sukladno čl. 15. st. 1. Opće uredbe o zaštiti podataka, ispitanik ima pravo dobiti od voditelja obrade „pristup osobnim podacima“. Iz citirane odredbe jasno je da voditelj obrade mora omogućiti pristup podacima, ali nije jasno u čemu se točno sastoji „pristup“, niti kako se taj pristup omogućava. Bitno je za naglasiti da pojam „pristup“ nije među pojmovima koji su definirani u čl. 4. Opće uredbe za zaštitu podataka. Nadalje, proučila sam potencijalno relevantne recitale. Zaključujem da je relevantan jedino recital 63., u kojem se navode tri dodatna elementa koji su bitni u ovom kontekstu. Prvo, ističe se da bi ispitanik trebao imati mogućnost ostvarivati pravo pristupa „lako i u razumnim intervalima kako bi bio

⁶⁹ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 11.

⁷⁰ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 11.

⁷¹ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 11.

⁷² Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 11.

svjestan obrade i provjerio njezinu zakonitost“. Drugo, izrijeckom se navodi da ispitanik treba imati pravo pristupa podacima o njegovom „zdravstvenom stanju, na primjer podacima u medicinskoj dokumentaciji koja sadržava informacije poput dijagnoza, rezultata pretraga, liječničkih mišljenja, liječenja ili zahvata“. Treće i možda najbitnije, ističe da bi, ako je moguće, „voditelj obrade trebao bi imati mogućnost omogućiti daljinski pristup zaštićenom sustavu koji bi ispitaniku omogućio izravan pristup njegovim osobnim podacima“. Praksa Suda EU kao ni nacionalnog zakonodavstva korištena za potrebe ovog rada ne govori ništa o pristupu kao takvom.

EOZP u svojim smjernicama ističe nekoliko veoma bitnih elemenata, koji se tiču sljedećeg:

- Opsega prava na pristup
- Izvora podataka i utjecaja na pravo na pristup
- Činjenice da se podaci kojima se traži pristup istodobno odnose i na treće osobe
- Pitanja ponovljenih zahtjeva za pristup
- Obveze voditelja obrade da savjesno pretraži podatke

Osim elemenata koje navodi EOZP istaknula bih još nekoliko bitnih:

- Razlike između pristupa i kopije
- Rok u kojem voditelj obrade mora pružiti pristup
- Odbijanje zahtjeva na pristup ako je napor davanja pristupa nerazmjernan interesu ispitanika na dobivanje pristupa

Opseg prava na pristup

Pristup osobnim podacima znači pravo pristupa samim osobnim podacima, a ne samo općem opisu podataka ili jednostavnoj referenci na kategorije osobnih podataka koje obrađuje voditelj obrade. Ako ne postoje ograničenja, ispitanici imaju pravo pristupiti svim podacima koji se odnose na njih i koji su obrađeni, ili dijelovima tih podataka, ovisno o opsegu njihovog zahtjeva.⁷³ Kada govorimo o opsegu prava na pristup važno je napomenuti da je voditelj obrade dužan pružiti „potpuni“ pristup osobnim podacima sukladno zahtjevu ispitanika. U članku 16. Opće uredbe za zaštitu podataka navodi se i mogućnost ispitanika na dopunu nepotpunih podataka. Donosim presudu Okružnog

⁷³ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 11.

suda u Pforzheimu u kojem je ispitanik smatrao da mu voditelj nije pružio potpuni pristup osobnim podacima.

Odluka Okružnog suda u Pforzheimu u predmetu 4 C 1845/21

Okružni sud je zaključio da je voditelj obrade ispunio zahtjev za pristup prema članku 15. Opće uredbe za zaštitu podataka (OUZP) zbog uvjerenja da su pruženi podaci potpuni. Također je utvrdio da vrijeđanje i uznemiravanje čine zloupotrebom zahtjeva prema članku 12. stavku 5. OUZP-a. Voditelj obrade je arhitekt, graditelj biolog, energetska konzultant i stručnjak za nekretnine. 2020. godine, voditelj obrade je pripremio stručno mišljenje o vrijednosti nekretnine u ime bivše supruge ispitanika u okviru obiteljskog pravnog spora. Ispitanik, koji prethodno nije dao suglasnost, identificiran je u stručnom mišljenju kao vlasnik nekretnine navođenjem svog punog imena. 2021. godine, ispitanik je poslao zahtjev za pristup podacima voditelju obrade, na koji je potonji odgovorio bez prilaganja samog stručnog mišljenja pismu. U nekoliko daljnjih pisama, ispitanik je tražio naknadu štete i pri tome vrijeđao voditelja obrade te prijetio iznošenjem informacija Arhitektonskoj komori i Agenciji za zaštitu podataka. U daljnjim pismima je ciljao odvjetnika voditelja obrade. Pred sudom je ispitanik tvrdio da pružene informacije nisu bile potpune jer je nedostajalo samog stručnog mišljenja. Tvrdio je da se podaci koji se odnose na treće osobe jednostavno mogu izbrisati iz dokumenta. Voditelj obrade tvrdio je da tražene informacije nisu obuhvaćene pravom na pristup i da bi bilo kakve daljnje informacije povrijedile prava drugih strana. U svakom slučaju, zahtjev je bio neutemeljen i pretjeran. Okružni sud u Pforzheimu vodio je slučaj i odbacio tužbu ispitanika, slažući se s voditeljem obrade. Utvrdio je da je pravo ispitanika na pristup ispunjeno od strane voditelja obrade. Prema sudu, opseg informacija koje su dužne biti pružene sukladno članku 15. OUZP ovisi o namjeri voditelja obrade. Kada voditelj obrade pruži informacije u skladu s onim što smatra potpunim skupom obrađenih podataka, sumnja da pružene informacije nisu potpune ili točne ne može opravdati zahtjev za informacijama.⁷⁴

Izvor podataka i utjecaj na pravo na pristup

Obveza pružanja pristupa osobnim podacima ne ovisi o vrsti ili izvoru tih podataka. Pravo na pristup punom opsegu osobnih podataka primjenjuje se čak i u slučajevima kada je osoba koja

⁷⁴ Dostupno na: https://gdprhub.eu/index.php?title=AG_Pforzheim_-_4_C_1845/21 (26.6.2023)

podnosi zahtjev prvotno dostavila te podatke voditelju obrade, jer je cilj omogućiti ispitaniku da sazna o stvarnoj obradi tih podataka od strane voditelja obrade.⁷⁵

Činjenica da se podaci kojima se traži pristup istodobno odnose i na treće osobe

„Prema članku 15. st. 1. OUZP-a, "ispitanik ima pravo dobiti od voditelja obrade potvrdu o tome obrađuju li se osobni podaci koji se odnose na njega, te ako se obrađuju, pravo na pristup tim osobnim podacima i sljedeće informacije“⁷⁶ Iz navedenog teksta proizlazi nekoliko elemenata. Postoje situacije u kojima podaci nemaju veze s osobom koja koristi pravo pristupa, već s drugom osobom. Međutim, ispitanik ima pravo samo na osobne podatke koji se odnose na njega, isključujući podatke koji isključivo pripadaju drugoj osobi.⁷⁷ Klasifikacija podataka kao osobnih podataka koji se odnose na ispitanika ne ovisi o tome jesu li ti osobni podaci također povezani s drugom osobom. Stoga je moguće da se osobni podaci odnose na više od jedne osobe istovremeno. To ipak ne znači automatsko odobrenje pristupa osobnim podacima koji se odnose i na drugu osobu, jer voditelj obrade treba poštovati članak 15. st. 4. Opće uredbe o zaštiti podataka („pravo na dobivanje kopije iz stavka 3. ne smije negativno utjecati na prava i slobode drugih“), analogno primjenjivo na sam pristup, koji ne bi trebao negativno utjecati na prava i slobode drugih.⁷⁸ Riječi "osobni podaci koji se odnose na njega" ne bi trebale biti "prekomjerno restriktivno" tumačene od strane voditelja obrade⁷⁹ Primijenjeno na pravo pristupa, EOZP (Europski odbor za zaštitu podataka) smatra da snimke telefonskih razgovora (i njihova transkripcija) između ispitanika koji traži pristup i voditelja obrade mogu biti obuhvaćene pravom pristupa, pod uvjetom da su takve snimke osobni podaci. Ako ispitanik koristi dobivenu snimku koja uključuje osobne podatke sugovornika u druge svrhe, na primjer, objavljivanjem snimke, ispitanik postaje voditelj obrade za tu obradu osobnih podataka koji se odnose na drugu osobu čiji je glas snimljen.⁸⁰

Pitanje ponovljenih zahtjeva za pristup

⁷⁵ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 11.

⁷⁶ Opća uredba o zaštiti podataka, čl. 15. st. 1.

⁷⁷ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 33.

⁷⁸ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 33.

⁷⁹ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 33.

⁸⁰ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 33.

U vezi s bilo kojim budućim zahtjevom za pristup istog ispitanika, voditelj obrade ne bi trebao obavijestiti ispitanika samo o promjenama u osobnim podacima koji su obrađeni ili o samoj obradi od posljednjeg zahtjeva, osim ako ispitanik izričito pristane na to.⁸¹

Obveza voditelja obrade da savjesno pretraži podatke

Ispitanik ima pravo pristupa svim informacijama o njemu koje voditelj obrade obrađuje. Voditelj obrade obavezan je pretražiti osobne podatke u svojim IT sustavima i sustavima za pohranu izvan IT-a.⁸² Pri provođenju takve pretrage, voditelj obrade treba koristiti dostupne informacije unutar organizacije za koje je vjerojatno da će rezultirati podudaranjima u sustavima, ovisno o strukturi informacija.⁸³ Na primjer, ako su informacije sortirane u datotekama prema imenu ili referentnom broju, pretraga se može ograničiti na te faktore. No, ako struktura podataka ovisi o drugim čimbenicima poput obiteljskih odnosa, profesionalnih titula ili bilo kakvih izravnih ili neizravnih identifikatora (npr. broj korisnika, korisničko ime, IP adrese), pretraga treba obuhvatiti te faktore.⁸⁴ To vrijedi ako voditelj obrade također posjeduje te informacije o ispitaniku ili mu ih je dostavio sam ispitanik. Važno je napomenuti da voditelj obrade ne može zahtijevati od ispitanika da pruži više informacija nego što je potrebno za identifikaciju ispitanika.⁸⁵ Drugim riječima, voditelj obrade ne može postavljati nepoštene zahtjeve tražeći višak informacija prilikom identifikacije. Naglasak treba biti na omogućavanju pristupa osobnim podacima koje voditelj obrade posjeduje o ispitaniku, bez nepotrebnih prepreka ili zahtjeva.⁸⁶ Opća uredba za zaštitu podataka nije vrlo detaljna u pogledu načina na koji voditelj obrade treba omogućiti pristup. Ostvarivanje prava na pristup može biti jednostavno u nekim situacijama (na primjer kada mala organizacija posjeduje ograničene informacije o ispitaniku lakše će joj biti pružiti pristup informacijama). U drugim situacijama, pravo pristupa može biti složenije zbog kompleksnosti obrade podataka, s obzirom na broj ispitanika, kategorije obrađenih podataka i protok podataka unutar i između različitih organizacija. S obzirom na razlike u obradi osobnih podataka, odgovarajući način pružanja pristupa može se razlikovati.⁸⁷ Omogućavanje pristupa na druge načine osim pružanja kopije ne isključuje pravo ispitanika na dobivanje kopije, osim ako jasno odreknu tog prava. Međutim, pod određenim

⁸¹ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 35.

⁸² Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 39.

⁸³ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 39.

⁸⁴ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 39.

⁸⁵ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 39.

⁸⁶ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 39.

⁸⁷ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 39.

okolnostima moglo bi biti prikladno da voditelj obrade omogući pristup na druge načine osim pružanja kopije podataka. Takvi privremeni načini pristupa podacima mogu biti, primjerice: usmena informacija, pregledanje dosjea, pristup na licu mjesta ili udaljeni pristup bez mogućnosti preuzimanja. Ovi načini pristupa mogu biti prikladni načini odobravanja pristupa, primjerice, u slučajevima kada je u interesu ispitanika ili kada ispitanik to zatraži.⁸⁸ Privremeni načini pristupa mogu biti dovoljni i prikladni u određenim situacijama; na primjer, mogu zadovoljiti potrebu ispitanika da provjere točnost podataka u zapisu omogućavajući im da kratko pogledaju izvorni zapis.⁸⁹

Razlika između pristupa i davanja kopije

Razlika između pristupa osobnim podacima i davanja kopije osobnih podataka leži u samoj prirodi informacija koje se pružaju ispitaniku. Pristup osobnim podacima omogućuje ispitaniku da se informira o tome kako se njegovi podaci obrađuju i koriste. S druge strane, davanje kopije osobnih podataka podrazumijeva pružanje ispitaniku fizičke ili elektroničke kopije njegovih osobnih podataka. Ova kopija treba biti u razumljivom formatu i omogućuje ispitaniku da ima vlastiti primjerak svojih osobnih podataka. Osim informacija koje su uključene u pristup osobnim podacima, kopija također uključuje sve druge pojedinačne podatke koji su obrađeni o ispitaniku. Ukratko, pristup osobnim podacima pruža mogućnost pregleda i pristupa informacijama o osobnim podacima, dok davanje kopije osobnih podataka osigurava ispitaniku fizički ili elektronički primjerak njegovih osobnih podataka radi vlastite upotrebe i referencu.

Rok u kojem voditelj obrade mora pružiti informacije o poduzetim radnjama

U članku 12. stavku 3. kao rok za pružanje informacija o poduzetim radnjama od strane voditelja obrade vezanim za ostvarivanje prava na pristup navodi se rok od mjesec dana uz mogućnost produljenja za dodatna 2 mjeseca u iznimnim situacijama. Prenosim članak 12. stavak 3. u cijelosti.

„Voditelj obrade ispitaniku na zahtjev pruža informacije o poduzetim radnjama iz članaka od 15. do 22. bez nepotrebnog odgađanja i u svakom slučaju u roku od mjesec dana od zaprimanja zahtjeva. Taj se rok može prema potrebi produljiti za dodatna dva mjeseca, uzimajući u obzir složenost i broj zahtjevâ. Voditelj obrade obavješćuje ispitanika o svakom takvom produljenju u

⁸⁸ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 41.

⁸⁹ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 41.

roku od mjesec dana od zaprimanja zahtjeva, zajedno s razlozima odgađanja. Ako ispitanik podnese zahtjev elektroničkim putem, informacije se pružaju elektroničkim putem ako je to moguće, osim ako ispitanik zatraži drugačije.“

Iznosim presudu nacionalnog zakonodavstva Španjolske gdje voditelj obrade nije ispunio obvezu na vrijeme.

Odluka španjolske agencije za zaštitu podataka u predmetu PD-00125-2022

U ovom slučaju voditelj obrade (zdravstvena služba) nije ispunio zahtjev ispitanika za pristup medicinskoj dokumentaciji na vrijeme. Iako je tvrdio da je kašnjenje uzrokovano prevelikim opterećenjem i prikupljanjem dokumenata iz različitih izvora, Agencija za zaštitu podataka podržala je pritužbu ispitanika. Iako voditelj obrade nije kažnjen jer je dokumentacija na kraju isporučena, Agencija je istaknula da se pravo pristupa mora ispuniti u roku od mjesec dana prema OUZP-u i nacionalnom zakonodavstvu.⁹⁰

Odbijanje zahtjeva na pristup ako je napor davanja pristupa nerazmjeran interesu ispitanika na dobivanje pristupa

Iako članak 15. Opće uredbe za zaštitu podataka ne govori ništa o tome, ova mogućnost voditelja obrade potvrđena je u presudi Okružnog suda okruga Pankow čiju analizu donosim u daljnjem tekstu.

Odluka Okružnog suda Pankow u predmetu 4 C 199/21

Okružni sud Pankow odlučio je da voditelj obrade može odbiti odgovoriti na zahtjev za pristup prema članku 15. OUZP-a ako je napor potreban za ispunjenje zahtjeva nerazmjerna interesu ispitanika za pristup podacima. Voditelj obrade je željeznička tvrtka. U nekim od svojih vlakova ima instalirane video kamere koje su aktivne tijekom vožnje vlaka. Snimke se automatski brišu nakon 48 sati. Ispitanik je ušao u jedan od tih vlakova 27. travnja 2021. istog dana putem e-pošte zatražio je od voditelja obrade da mu preda video snimke i da ih ne briše. Međutim, voditelj obrade je izbrisao podatke unutar roka brisanja od 48 sati i stoga je odbio pružiti tražene informacije ispitaniku. Kao posljedica toga, ispitanik je podnio tužbu pred Okružnim sudom Pankow (Amtsgericht Pankow - AG Pankow) tražeći naknadu štete u iznosu od 350 eura prema članku 82.

⁹⁰ Dostupno na: [https://gdprhub.eu/index.php?title=AEPD_\(Spain\)_-_PD-00125-2022](https://gdprhub.eu/index.php?title=AEPD_(Spain)_-_PD-00125-2022) (26.6.2023)

OUZP-a. Okružni sud je odbio tužbeni zahtjev ispitanika. Smatrao je da voditelj obrade nije prekršio članak 15. stavak 1. OUZP-a. Utvrdio je da je voditeljevo odbijanje odgovora na zahtjev za pristup bilo opravdano prema članku 275(2) BGB (Njemački građanski zakonik), prema kojem dužnik može odbiti ispunjenje u mjeri u kojoj zahtijeva napor koji, uzimajući u obzir pravni odnos stranaka i zahtjeve dobre vjere, uvelike prelazi interes vjerovnika za izvršenje. Sud je zaključio da je, budući da je ispitanik već bio svjestan obrade, njezinih okolnosti i sadržaja, svrha članka 15. OUZP-a već uglavnom ispunjena. Nadalje, sud je argumentirao da zbog kratkog razdoblja zadržavanja od 48 sati nije bilo očiglednog gubitka kontrole ispitanika nad njegovim osobnim podacima. Ispitanik je također zatražio ograničenje obrade prema članku 18. stavku 1. (c) OUZP-a kako bi spriječio voditelja obrade da izbriše snimke dok se zahtjev za pristup rješavao. U vezi s tim, sud je utvrdio da bi sprječavanje automatskog brisanja i filtriranje snimaka ispitanika zahtijevalo veliki trošak i napor.⁹¹

3.1.3. Informacije o obradi i pravima nositelja podataka

Informacije o obradi koje voditelj obrade mora pružiti ispitaniku taksativno su navedene u članku 15. st. 1. točkama (a) do (h) što navedenu odredbu čini poprilično jasnom. Smjernice EOZP analiziraju problematiku ove odredbe.

Kako bi se uskladili s člankom 15. st. 1. toč. (a) do (h), voditelji obrade moraju pažljivo koristiti dijelove svoje obavijesti o privatnosti, pod uvjetom da osiguraju da su ti dijelovi aktualni i precizni s obzirom na zahtjev ispitanika.⁹² Prije ili na početku obrade podataka, određene informacije, poput identifikacije određenih primatelja ili trajanja obrade podataka, mogu biti dane samo u općim smjernicama.⁹³ Obavijesti o privatnosti i evidencije obrade općenito se odnose na obradu podataka svih ispitanika i često nisu prilagođene situaciji pojedinog ispitanika. Neke informacije, poput prava na podnošenje pritužbe nadzornom tijelu (vidjeti članak 15. st. 1. toč. (f))⁹⁴, ne ovise o osobi koja podnosi zahtjev za pristup. Stoga se mogu prenijeti na općenit način, kao što je već navedeno u obavijesti o privatnosti. Druge vrste informacija, poput informacija o primateljima, kategorijama

⁹¹ Dostupno na: https://gdprhub.eu/index.php?title=AG_Pankow_-_4_C_199/21 (26.6.2023)

⁹² Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 36

⁹³ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 36.

⁹⁴ 1. Ispitanik ima pravo dobiti od voditelja obrade potvrdu obrađuju li se osobni podaci koji se odnose na njega te ako se takvi osobni podaci obrađuju, pristup osobnim podacima i sljedećim informacijama: (f) pravu na podnošenje pritužbe nadzornom tijelu;, Opća uredba o zaštiti podataka, Službeni list EU L 119., čl. 15. st. 1.

i izvorima podataka, mogu se razlikovati ovisno o tome tko podnosi zahtjev i o kojem opsegu zahtjeva se radi.⁹⁵

Presuda Suda Europske unije u predmetu C-154/21

Sudska praksa Suda Europske unije korištena za potrebe ovog rada bavi se čl. 15. st. 1. točkom (c) u presudi C-154/21.

„Ispitanik ima pravo dobiti od voditelja obrade potvrdu obrađuju li se osobni podaci koji se odnose na njega te ako se takvi osobni podaci obrađuju, pristup osobnim podacima i sljedećim informacijama: (c) primateljima ili kategorijama primatelja kojima su osobni podaci otkriveni ili će im biti otkriveni, osobito primateljima u trećim zemljama ili međunarodnim organizacijama;“⁹⁶

Presuda Suda Europske unije u predmetu C-154/21 odnosi se na zahtjev za prethodnu odluku u vezi sa zaštitom osobnih podataka i pravom ispitanika na pristup tim podacima prema članku 15. stavku 1. točki c Opće uredbe o zaštiti podataka (OUZP). Presuda navodi da ispitanik ima pravo na pristup svojim osobnim podacima, uključujući informacije o primateljima ili kategorijama primatelja kojima su ti podaci otkriveni ili će biti otkriveni. Voditelj obrade ima obvezu obavijestiti ispitanika o konkretnom identitetu tih primatelja, osim ako je nemoguće utvrditi njihov identitet ili ako voditelj obrade dokaže da su zahtjevi ispitanika očito neutemeljeni ili pretjerani. U tim slučajevima, voditelj obrade može ispitaniku otkriti samo kategorije primatelja podataka. Presuda naglašava važnost transparentnosti u vezi s primateljima osobnih podataka kako bi se ispitanici mogli informirati o tome kome su njihovi podaci otkriveni. Međutim, postoje ograničenja ako je identifikacija primatelja nemoguća ili ako su zahtjevi ispitanika očito neutemeljeni ili pretjerani.⁹⁷

„S obzirom na sva prethodna razmatranja, na prethodno pitanje valja odgovoriti da članak 15. stavak 1. točku (c) OUZP-a treba tumačiti tako da ispitanikovo pravo na pristup osobnim podacima koji se odnose na njega predviđeno tom odredbom podrazumijeva, kada su ti podaci već otkriveni ili će biti otkriveni primateljima, obvezu voditelja obrade da ispitanika obavijesti o konkretnom identitetu tih primatelja, osim ako je nemoguće utvrditi njihov identitet ili ako navedeni voditelj obrade dokaže da su ispitanikovi zahtjevi za pristup očito neutemeljeni ili pretjerani u smislu članka

⁹⁵ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 36.

⁹⁶ Opća uredba o zaštiti podataka, Službeni list EU L 119., članak 15. stavak 1. točka (c)

⁹⁷ Presuda Suda Europske unije u predmetu C-154/21.

12. stavka 5. OUZP-a, u kojem slučaju on može ispitaniku otkriti samo kategorije predmetnih primatelja.“⁹⁸

Iduća presuda Suda Europske unije se odnosi na tumačenje Direktive, ali ju također možemo povezati s člankom 15. stavkom 1. točkom (c) Opće uredbe za zaštitu podataka.

Presuda Suda Europske unije u predmetu C-553/07

Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 12.(a) Direktive 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka (SL 1995. L 281, str. 31; "Direktiva").⁹⁹ Iako Direktiva više nije na snazi ovaj slučaj iz prakse pomaže nam u shvaćanju članka 15. stavka 1. Opće uredbe o zaštiti podataka.

U ovom slučaju radi se o sporu između gospodina Rijkeboera i College van burgemeester en wethouders van Rotterdam (College) u vezi s djelomičnim odbijanjem Collegea da gospodinu Rijkeboeru pruži pristup informacijama o otkrivanju njegovih osobnih podataka trećim stranama tijekom dvije godine prije njegovog zahtjeva za tim informacijama.¹⁰⁰ College je obavijestio gospodina Rijkeboera samo o podacima koji se odnose na jednu godinu prije njegovog zahtjeva, iako je on tražio informacije za cijelo razdoblje od dvije godine. Gospodin Rijkeboer je podnio pritužbu i pokrenuo tužbu tvrdeći da takvo ograničenje krši odredbe Direktive 95/46/EC o zaštiti osobnih podataka. Nacionalni sud, Rechtbank Rotterdam, je podržao gospodina Rijkeboera, smatrajući da ograničenje pristupa informacijama o primateljima podataka samo na godinu dana prije zahtjeva nije usklađeno s odredbama Direktive. College se žalio na tu odluku, a slučaj je upućen Raad van Stateu koji je zatražio prethodnu odluku od Suda EU.¹⁰¹ Raad van State (Vijeće države) uputilo je sljedeće pitanje Sudu radi prethodne odluke: Je li ograničenje, predviđeno nizozemskim Zakonom o osobnim podacima lokalnih vlasti, o komunikaciji podataka samo za razdoblje od jedne godine prije relevantnog zahtjeva u skladu s člankom 12 (a) Direktive, bez obzira na to je li čitan u vezi s člankom 6. st. 1. toč. (e) te direktive i načelom proporcionalnosti?¹⁰² Pitanje proizlazi iz slučaja u kojem je gospodin Rijkeboer zatražio od Collegea (lokalne vlasti) da

⁹⁸ Presuda Suda Europske unije u predmetu C-154/21, paragraf 51.

⁹⁹ Presuda Suda Europske unije u predmetu C-553/07

¹⁰⁰ Presuda Suda Europske unije u predmetu C-553/07

¹⁰¹ Presuda Suda Europske unije u predmetu C-553/07, paragraf 1-2

¹⁰² Presuda Suda Europske unije u predmetu C-553/07

mu pruži informacije o slučajevima u kojima su njegovi osobni podaci bili otkriveni trećim osobama u dvije godine prije njegova zahtjeva, uključujući identitet tih osoba i sadržaj podataka koji su otkriveni. College je samo djelomično udovoljio zahtjevu, obavještavajući gospodina Rijkeboera o podacima iz jednogodišnjeg razdoblja prije njegova zahtjeva. Gospodin Rijkeboer je podnio pritužbu koja je odbijena, nakon čega je pokrenuo postupak pred Rechtbank Rotterdam (Okružni sud Rotterdam). Sud je prihvatio tužbu, smatrajući da je ograničenje prava na informacije, kako je predviđeno nizozemskim Zakonom o osobnim podacima lokalnih vlasti, suprotno članku 12 a Direktive. College je uložio žalbu na tu odluku, a Raad van State traži pojašnjenje od Suda o usklađenosti tog ograničenja s člankom 12 a Direktive, kao i njegovom odnosu s člankom 6. st.1. toč. (e) Direktive i načelom proporcionalnosti.¹⁰³ Sud EU je odlučio da članak 12 (a) Direktive zahtijeva od država članica da osiguraju pravo pojedinca na pristup informacijama o primateljima ili kategorijama primatelja osobnih podataka ne samo za sadašnjost, već i za prošlost. Međutim, Sud je naveo da države članice mogu odrediti vremensko ograničenje za pohranu takvih informacija, ali to ograničenje mora predstavljati pravednu ravnotežu između interesa ispitanika u zaštiti privatnosti i tereta koji obveza pohrane takvih informacija predstavlja za voditelja obrade. Sud je zaključio da pravila koja ograničavaju pohranu informacija o primateljima podataka na jednu godinu, dok se osnovni podaci čuvaju mnogo duže, ne predstavljaju pravednu ravnotežu, osim ako se može pokazati da duže čuvanje tih informacija predstavlja prevelik teret za voditelja obrade. Odluku o tom pitanju treba donijeti nacionalni sud u skladu s navedenim smjernicama.¹⁰⁴

Presuda nacionalnog zakonodavstva Španjolske koja se odnosi na članak 15. stavak 1. točku (c).

Odluka španjolske agencije za zaštitu podataka u predmetu R/00214/2021

Španjolska Agencija za zaštitu podataka (AEPD) donijela je odluku prema kojoj voditelj obrade mora obavijestiti ispitanika, čak i ako ne posjeduje podatke, o tome je li prenio njegove podatke trećim stranama i kojima. Ispitanik je podnio zahtjev za pristup podacima na internetskom portalu za zapošljavanje kako bi pristupio ocjenama koje je tvrtka dala o njemu u vezi s njegovom prijavom za posao. Ponuda posla bila je anonimna, pa ispitanik nije znao koja tvrtka stoji iza ponude. Portal za zapošljavanje tvrdio je da ne pohranjuje podatke kandidata ili tvrtki te da tvrtke nemaju dopuštenje za pohranu ili obradu podataka izvan portala. Stoga nisu mogli dati ispitaniku nikakve

¹⁰³ Presuda Suda Europske unije u predmetu C-553/07, paragraf 23-29

¹⁰⁴ Presuda Suda Europske unije u predmetu C-553/07, odluka

podatke jer ih nisu imali. Međutim, rekli su da mogu pomoći ispitaniku da kontaktira tvrtku koja je objavila ponudu. AEPD je zaključio da, čak i ako portal nema podatke sam po sebi, pravo na pristup podrazumijeva i informacije o komunikacijama takvih podataka i primateljima kojima su podaci otkriveni. Stoga bi voditelj obrade barem trebao pružiti te informacije. U svojoj odluci, naložili su voditelju obrade da ispuni pravo na pristup u tom smislu.¹⁰⁵

3.2. Obavijesti vezane uz međunarodne transfere (čl. 15. st. 2.)

„Ako se osobni podaci prenose u treću zemlju ili međunarodnu organizaciju, ispitanik ima pravo biti informiran o odgovarajućim zaštitnim mjerama u skladu s člankom 46. koje se odnose na prijenos.“ Ova zakonska odredba relativno je jasna, ali ne pruža nam informacije o modalitetima takvih prijenosa. U recitalima također nije rečeno ništa na tu temu, stoga se okrećemo Smjernicama EOZP. Članak 15. stavak 2. propisuje da ako su osobni podaci preneseni trećoj zemlji ili međunarodnoj organizaciji koja nije utvrđena kao pružatelj adekvatne zaštite, voditelji obrade moraju otkriti zaštitne mjere na temelju kojih je izvršen prijenos, sukladno popisu navedenom u članku 46. Opće uredbe za zaštitu osobnih podataka. Primjeri takvih mjera uključuju obvezujuća korporativna pravila (BCR), standardne ugovorne klauzule, odobrenje nadzornog tijela ili mehanizme certificiranja. Cilj je osigurati da se prijenos osobnih podataka obavlja na način koji osigurava odgovarajuću razinu zaštite podataka, čak i kada se prenose izvan Europske unije ili Europskog gospodarskog prostora.¹⁰⁶

U skladu s EU pravom, u načelu postoje dvije mogućnosti za dozvolu prijenosa osobnih podataka trećim zemljama ili međunarodnim organizacijama. Prijenos osobnih podataka može se temeljiti na: odluci Europske komisije o prihvatljivosti; ili, u nedostatku takve odluke, voditelj obrade ili izvršitelj obrade osigurava odgovarajuće mjere zaštite, uključujući provodiva prava i pravne lijekove za subjekte podataka. Ako nema ni odluke o prihvatljivosti ni odgovarajućih mjera zaštite, dostupan je niz derogacija.¹⁰⁷ Važno je napomenuti da i CoE pravo i EU pravo omogućuju prijenos podataka trećim zemljama ili međunarodnim organizacijama, ali postavljaju različite uvjete. Svaki skup uvjeta uzima u obzir strukturu i svrhe odgovarajuće organizacije.¹⁰⁸

¹⁰⁵ Dostupno na: https://gdprhub.eu/index.php?title=AEPD_-_R/00214/2021 (26.6.2023)

¹⁰⁶ The EU General Data Protection Regulation (GDPR) A Commentary, str. 555.

¹⁰⁷ Handbook on European data protection law, str. 253.

¹⁰⁸ Handbook on European data protection law, str. 253.

3.2.1. Prijenosi temeljeni na odluci o prihvatljivosti

Prema EU zakonodavstvu, slobodan protok osobnih podataka trećim zemljama s odgovarajućom razinom zaštite podataka reguliran je člankom 45. Opće uredbe o zaštiti podataka (OUZP). Sud Europske unije (CJEU) je pojasnio da se izraz "odgovarajuća razina zaštite" odnosi na zahtjev da treća zemlja osigura razinu zaštite temeljnih prava i sloboda koja je "bitno ekvivalentna" jamstvima koja osigurava zakonodavstvo EU.¹⁰⁹ Istovremeno, sredstva kojima treća zemlja osigurava tu razinu zaštite mogu se razlikovati od onih koje koristi EU, a standard prihvatljivosti ne zahtijeva doslovno preslikavanje pravila EU.¹¹⁰ Europska komisija procjenjuje razinu zaštite podataka u inozemstvu analizom nacionalnog zakonodavstva i primjenjivih međunarodnih obveza. Također se uzima u obzir sudjelovanje zemlje u multilateralnim ili regionalnim sustavima, posebno u vezi zaštite osobnih podataka.¹¹¹ Ako Europska komisija utvrdi da treća zemlja ili međunarodna organizacija osigurava odgovarajuću razinu zaštite, može donijeti odluku o prihvatljivosti koja ima obvezujući učinak. Ipak, CJEU je utvrdio da nacionalna nadzorna tijela i dalje imaju ovlast ispitati tvrdnje osobe koje se odnose na zaštitu njezinih osobnih podataka koji su preneseni u treću zemlju koju je Komisija proglasila prihvatljivom, ako ta osoba tvrdi da zakoni i prakse te treće zemlje ne osiguravaju odgovarajuću razinu zaštite.¹¹²

3.2.2. Prijenosi podložni odgovarajućim mjerama zaštite

Kako EU pravo tako i CoE pravo prepoznaju odgovarajuće mjere zaštite između voditelja obrade koji izvozi podatke i primatelja u trećoj zemlji ili međunarodnoj organizaciji kao mogući način osiguravanja dovoljne razine zaštite podataka za primatelja.¹¹³ Prema EU pravu, prijenosi osobnih podataka trećoj zemlji ili međunarodnoj organizaciji dopušteni su ako voditelj obrade ili izvršitelj obrade osiguravaju odgovarajuće mjere zaštite i provediva prava te ako su dostupni učinkoviti pravni lijekovi subjektima podataka. Popis prihvatljivih "odgovarajućih mjera zaštite" isključivo se nalazi u zakonodavstvu EU o zaštiti podataka.¹¹⁴ Odgovarajuće mjere zaštite mogu se uspostaviti putem: pravno obvezujućeg i provedivog instrumenta između javnih tijela; obvezujućih korporativnih pravila, standardnih klauzula o zaštiti podataka usvojenih ili od strane Europske

¹⁰⁹ Handbook on European data protection law, str. 254.

¹¹⁰ Handbook on European data protection law, str. 254.

¹¹¹ Handbook on European data protection law, str. 254.

¹¹² Handbook on European data protection law, str. 254.

¹¹³ Handbook on European data protection law, str. 258.

¹¹⁴ Handbook on European data protection law, str. 259.

komisije ili od nadzornog tijela, kodeksa ponašanja te mehanizama certifikacije.¹¹⁵ Prilagođene ugovorne klauzule između voditelja obrade ili izvršitelja obrade u EU i primatelja podataka u trećoj zemlji također su način osiguravanja odgovarajućih mjera zaštite. Međutim, takve ugovorne klauzule moraju biti odobrene od strane nadležnog nadzornog tijela prije nego što se mogu koristiti kao alat za prijenos osobnih podataka. Slično tome, javna tijela mogu koristiti odredbe o zaštiti podataka uključene u njihove administrativne aranžmane, pod uvjetom da je nadzorno tijelo to odobrilo.¹¹⁶ Prema CoE pravu, prijenosi podataka državi ili međunarodnoj organizaciji koja nije stranka Modernizirane Konvencije 108 dopušteni su ako se osigura odgovarajuća razina zaštite. To se može postići, zakonom države ili međunarodne organizacije te ad hoc ili standardiziranim mjerama zaštite ugrađenim u pravno obvezujući dokument.¹¹⁷

Unutar spektra sudske prakse korištene za potrebe ovog rada nisam pronašla relevantnu sudsku praksu vezanu uz članak 15. stavak 2. Opće uredbe za zaštitu podataka.

3.3. Kopija (članak 15. stavak 3.)

„Voditelj obrade osigurava kopiju osobnih podataka koji se obrađuju. Za sve dodatne kopije koje zatraži ispitanik voditelj obrade može naplatiti razumnu naknadu na temelju administrativnih troškova. Ako ispitanik podnese zahtjev elektroničkim putem te osim ako ispitanik zatraži drukčije, informacije se pružaju u uobičajenom elektroničkom obliku.“

Iz navedene odredbe saznajemo sve ključne informacije vezane uz kopiju, što odredbu čini poprilično jasnom. Kopija kao takva ne spominje se izričito u recitalima, ali u recitalu 63. logika prve rečenice („Ispitanik bi trebao imati pravo pristupa prikupljenim osobnim podacima koji se na njega odnose te ostvarivati to pravo lako i u razumnim intervalima kako bi bio svjestan obrade i provjerio njezinu zakonitost.“) implicira da se ostvarivanje tog prava omogućava pružanjem kopije. Detaljnu analizu odredbe napravila sam slijedeći Smjernice EOZP-a. Problematika nastala pružanjem kopije predmet je i sudske prakse, dalje u tekstu izlažem presudu Suda Europske unije i nacionalnog zakonodavstva Grčke.

U presudi suda Europske unije u predmetu C-487/21 pojašnjava se prva („Voditelj obrade osigurava kopiju osobnih podataka koji se obrađuju“) i treća („Ako ispitanik podnese zahtjev

¹¹⁵ Handbook on European data protection law, str. 259.

¹¹⁶ Handbook on European data protection law, str. 260.

¹¹⁷ Handbook on European data protection law, str. 260.

elektroničkim putem te osim ako ispitanik zatraži drukčije, informacije se pružaju u uobičajenom elektroničkom obliku.“) rečenica članka 15. stavka 3.

Predmet C-487/21

Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 15. Opće uredbe o zaštiti podataka (OUZP). U konkretnom sporu između osobe F. F. i Austrijskog tijela za zaštitu podataka (DSB), osporava se odluka DSB-a da ne naloži društvu CRIF GmbH dostavu kopije dokumenata i izvadaka iz baza podataka koji sadrže osobne podatke osobe F. F. koje se obrađuju. Ovaj zahtjev za prethodnu odluku upućen je Sudu Europske unije radi dobivanja tumačenja relevantnih odredbi OUZP-a u vezi s pravom na pristup informacijama o osobnim podacima koje se obrađuju.¹¹⁸

Prvo pitanje: Sud koji je uputio zahtjev pita treba li članak 15. stavak 3. prvu rečenicu Opće uredbe o zaštiti podataka (OUZP) tumačiti tako da pravo ispitanika na dobivanje kopije osobnih podataka koji se obrađuju podrazumijeva da se ispitaniku preda ne samo kopija tih podataka nego i kopija izvadaka iz dokumenata, cijelih dokumenata ili pak izvadaka iz baza podataka koji sadrže navedene podatke. Sud zaključuje da pravo na dobivanje kopije osobnih podataka koji se obrađuju od voditelja obrade podrazumijeva predaju vjerne i razumljive reprodukcije svih tih podataka ispitaniku. To pravo uključuje pravo na dobivanje kopije izvadaka iz dokumenata, cijelih dokumenata ili pak izvadaka iz baza podataka koji sadrže te podatke, ako je osiguravanje takve kopije neophodno kako bi se ispitaniku omogućilo učinkovito ostvarivanje prava koja su mu dodijeljena tom uredbom.¹¹⁹

Drugo pitanje: Sud koji je uputio zahtjev pita treba li članak 15. stavak 3. treću rečenicu OUZP-a tumačiti tako da se pojam "informacije" odnosi isključivo na osobne podatke čiju kopiju voditelj obrade mora pružiti u skladu s prvom rečenicom tog stavka ili se on odnosi i na sve informacije navedene u stavku 1. tog članka ili obuhvaća i šire elemente, kao što su metapodaci. Sud zaključuje da "informacije" na koje se odnosi članak 15. stavak 3. treća rečenica OUZP-a odgovaraju osobnim podacima čiju kopiju voditelj obrade treba osigurati u skladu s prvom rečenicom tog stavka. Nijednom odredbom OUZP-a ne utvrđuje se razlika u obradi zahtjeva prema obliku u kojem je

¹¹⁸ Presuda Suda Europske unije u predmetu C-487/21

¹¹⁹ Presuda Suda Europske unije u predmetu C-487/21, paragraf 18-53

podnesen, tako da se opseg prava na dobivanje kopije ne može razlikovati s obzirom na oblik zahtjeva.¹²⁰

Treće pitanje: Sud koji je uputio zahtjev pita treba li članak 15. stavak 3. OUZP-a tumačiti tako da pravo na dobivanje kopije osobnih podataka uključuje i pravo na dobivanje kopija izvadaka iz dokumenata, cijelih dokumenata ili pak izvadaka iz baza podataka koji sadrže te podatke. Sud zaključuje da pravo na dobivanje kopije osobnih podataka prema članku 15. stavku 3. OUZP-a uključuje i pravo na dobivanje kopija izvadaka iz dokumenata, cijelih dokumenata ili pak izvadaka iz baza podataka koji sadrže te podatke.¹²¹

Dalje u tekstu iznosim analizu odluke grčke Agencije za zaštitu podataka u slučaju kršenja članka 15. stavka 3. Opće uredbe za zaštitu podataka.

Odluka grčke Agencije za zaštitu podataka u predmetu 7/2023

Grčka Agencija za zaštitu podataka (Agencija) je kaznila Vodafone sa 40.000 eura zbog slanja ispitaniku kopije razgovora druge osobe s centrom za pozive, nepravilnog odgovora na zahtjev za pristup te kršenja članka 15. stavka 3. i 33. OUZP-a. Ispitanik je podnio zahtjev za pristup voditelju obrade, Vodafoneu, tražeći kopiju snimaka razgovora koje je vodio s centrom za pozive tvrtke. Međutim, ispitanik je dobio CD sa snimkom razgovora druge osobe. Zabrinut da su i njegovi razgovori greškom poslani na tuđu adresu, ispitanik je kontaktirao voditelja obrade kako bi ga obavijestio o incidentu. Iako je voditelj obrade odmah obaviješten, nije poduzeo nikakve mjere za istraživanje incidenta. Naprotiv, pokušao je prebaciti odgovornost na obrađivača i predložio ispitaniku da se obrati njemu radi povratka CD-a. Nezadovoljan tim rješenjem, ispitanik je podnio pritužbu grčkoj Agenciji. Grčka Agencija istaknula je da pravo pristupa osobnim podacima uključuje i pravo na dobivanje kopije podataka koji se obrađuju prema članku 15. stavku 3. OUZP-a. Također je naglasila da ostvarivanje ovog prava ne zahtijeva opravdani interes, budući da je transparentnost uvjet za učinkovitu zaštitu osobnih podataka. Osim toga, Agencija je podsjetila da, sukladno članku 4. stavku 12. OUZP-a, "kršenje sigurnosti osobnih podataka" znači povredu sigurnosti koja dovodi do slučajnog ili neovlaštenog otkrivanja osobnih podataka. Kada se to dogodi, ispitanik može pretrpjeti fizičku, materijalnu ili moralnu štetu. Stoga voditelj obrade mora bez nepotrebnog odgađanja, a najkasnije u roku od 72 sata od saznanja, obavijestiti nadzorni organ

¹²⁰ Presuda Suda Europske unije u predmetu C-487/21, paragraf 18-53

¹²¹ Presuda Suda Europske unije u predmetu C-487/21, paragraf 18-53

o kršenju sigurnosti osobnih podataka (članak 33. OUZP-a). U ovom slučaju, Agencija je zaključila da voditelj obrade nije ispunio obje obaveze i izrekla kaznu od 40.000 eura.¹²²

3.3.1. Pružanje kopije

Prema članku 15. stavku 3. Opće uredbe za zaštitu podataka, voditelj obrade treba osigurati besplatnu kopiju osobnih podataka na koje se odnosi obrada. Kopija se odnosi samo na drugu komponentu prava na pristup („pristup osobnim podacima koji se obrađuju“, kako je gore navedeno).¹²³ Voditelj obrade mora osigurati da prva kopija bude besplatna, čak i ako smatra da su troškovi reprodukcije visoki (primjer: trošak pružanja kopije snimke telefonskog razgovora).¹²⁴

Ovo je jasno propisano u članku 12. st. 5. Opće uredbe o zaštiti osobnih podataka kojeg prenosim u cijelosti.

„Informacije pružene u skladu s člancima 13. i 14. i sva komunikacija i djelovanja iz članaka od 15. do 22. i članka 34. pružaju se bez naknade. Ako su zahtjevi ispitanika očito neutemeljeni ili pretjerani, osobito zbog njihova učestalog ponavljanja, voditelj obrade može:

(a) naplatiti razumnu naknadu uzimajući u obzir administrativne troškove pružanja informacija ili obavijesti ili postupanje po zahtjevu; ili

(b) odbiti postupiti po zahtjevu.

Teret dokaza očigledne neutemeljenosti ili pretjeranosti zahtjeva jest na voditelju obrade.“¹²⁵

Obveza pružanja kopije ne treba se shvatiti kao dodatno pravo ispitanika, već kao modalitet pružanja pristupa podacima. Ona jača pravo na pristup podacima i pomaže u tumačenju tog prava jer jasno ukazuje da pristup podacima prema članku 15. stavku 1. obuhvaća potpune informacije o svim podacima i ne može se shvatiti kao pružanje samo sažetka podataka.¹²⁶ U isto vrijeme, obveza pružanja kopije nije namijenjena proširenju opsega prava na pristup: odnosi se (samo) na kopiju osobnih podataka koji se obrađuju, a ne nužno na reprodukciju izvornih dokumenata.¹²⁷

¹²² Dostupno na: [https://gdprhub.eu/index.php?title=HDP\(A_\(Greece\)\)-_7/2023](https://gdprhub.eu/index.php?title=HDP(A_(Greece))-_7/2023) (26.6.2023)

¹²³ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 12.

¹²⁴ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 12.

¹²⁵ Opća uredba o zaštiti podataka, Službeni list EU L 119., čl. 12. st. 5.

¹²⁶ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 12.

¹²⁷ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 13.

Općenito, prilikom pružanja kopije nije potrebno pružati dodatne informacije ispitaniku: opseg informacija koje treba sadržavati kopija podudara se s opsegom pristupa podacima prema članku 15. stavku 1. (druga komponenta prava na pristup kako je gore navedeno).¹²⁸ Obveza pružanja kopije služi ciljevima prava na pristup omogućujući ispitaniku da bude svjestan i provjeri zakonitost obrade (Recital 63). Da bi se postigli ti ciljevi, ispitanik će u većini slučajeva trebati vidjeti informacije ne samo privremeno. Stoga će ispitanik trebati pristupiti informacijama primanjem kopije osobnih podataka.¹²⁹

Na pitanje zakonitosti obrade navedeno u recitalu 63. zauzimam sljedeće stajalište.

Prema mom mišljenju pravo na pristup osobnim podacima nije ograničeno samo na ispitivanje zakonitosti. Zapravo, pravo na pristup osobnim podacima temeljno je pravo koje pojedincima omogućuje kontrolu nad njihovim osobnim podacima i načinom na koji se oni obrađuju. Pojedinci imaju pravo pristupa svojim osobnim podacima kako bi provjerili jesu li točni i ažurni te kako bi osigurali da se obrađuju zakonito i pošteno. To znači da pojedinci mogu zatražiti pristup svojim osobnim podacima iz različitih razloga, kao što su ispravljanje netočnosti, razumijevanje načina na koji se njihovi podaci koriste, traženje brisanja svojih podataka ili dobivanje kopije svojih podataka za vlastite potrebe. koristiti. Općenito, smatram da pravo na pristup osobnim podacima nije ograničeno na ispitivanje zakonitosti, već je temeljno pravo koje pojedincima omogućuje kontrolu nad svojim osobnim podacima.

3.3.2. Dodatne kopije

Druga rečenica članka 15. stavka 3. odnosi se na situacije kada ispitanik od voditelja obrade zatraži više od jedne kopije, primjerice u slučaju gubitka ili oštećenja prve kopije ili kada ispitanik želi proslijediti kopiju drugoj osobi ili nadzornom tijelu.¹³⁰ Na temelju toga da voditelj obrade mora pružiti dodatne kopije na zahtjev ispitanika, članak 15. stavak 3. određuje da za svaku dodatnu kopiju koja se zatraži, voditelj obrade može naplatiti razumnu naknadu temeljenu na administrativnim troškovima (članak 15. stavak 3., druga rečenica).¹³¹ Ako ispitanik zatraži dodatnu kopiju nakon što je već podnio prvi zahtjev, mogu se postaviti pitanja hoće li se to smatrati novim zahtjevom ili ispitanik želi dodatnu kopiju podataka u smislu članka 15. stavka 3., druga

¹²⁸ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 13.

¹²⁹ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 13.

¹³⁰ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 13.

¹³¹ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 13.

rečenica, pri čemu se može naplatiti naknada za dodatnu kopiju.¹³² Odgovor na ta pitanja ovisi isključivo o sadržaju zahtjeva: zahtjev treba tumačiti kao zahtjev za dodatnom kopijom, u mjeri u kojoj se, u pogledu vremena i opsega, odnosi na isti skup osobnih podataka kao i prethodni zahtjev. Međutim, ako ispitanik želi informacije o podacima koji su obrađivani u drugom vremenskom razdoblju ili se odnose na drugi raspon podataka od onog koji je prvotno zatražen, pravo na besplatnu kopiju prema članku 15. stavku 3. ponovno se primjenjuje.¹³³ To vrijedi i u slučajevima kada je ispitanik nedavno podnio prvi zahtjev. Ispitanik može ostvariti svoje pravo na pristup putem naknadnog zahtjeva i dobiti besplatnu kopiju, osim ako se zahtjev smatra pretjeranim sukladno članku 12. stavku 5. s mogućnošću naplate razumne naknade sukladno članku 12. stavku 5. točki (a) (o pretjeranom karakteru ponavljajućih zahtjeva).¹³⁴ Ako ispitanik ponavlja prvi zahtjev za pristup podacima s obrazloženjem da dobiveni odgovor nije bio potpun ili da nisu navedeni razlozi za odbijanje, taj zahtjev ne treba smatrati novim zahtjevom, već samo podsjetnikom na prvi nezadovoljavajući zahtjev.¹³⁵ Što se tiče raspodjele troškova u slučaju zahtjeva za dodatnom kopijom, članak 15. stavak 3. utvrđuje da voditelj obrade može naplatiti razumnu naknadu temeljenu na administrativnim troškovima koji su uzrokovani zahtjevom. To znači da su administrativni troškovi relevantan kriterij za određivanje razine naknade.¹³⁶ Istovremeno, naknada treba biti primjerena, uzimajući u obzir važnost prava na pristup kao temeljnog prava ispitanika. Voditelj obrade ne bi trebao prenijeti opće troškove ili druge troškove na ispitanika, već bi se trebao usredotočiti na konkretne troškove koji su nastali pružanjem dodatne kopije. Prilikom organiziranja tog procesa, voditelj obrade treba učinkovito upotrijebiti ljudske i materijalne resurse kako bi troškovi kopije bili niski. U skladu s načelom odgovornosti, voditelj obrade trebao bi moći dokazati prikladnost naknade.¹³⁷ U slučaju kada voditelj obrade odluči naplatiti naknadu, trebao bi naznačiti iznos troškova koje planira naplatiti ispitaniku kako bi ispitanik imao mogućnost odlučiti hoće li zadržati ili povući zahtjev.¹³⁸ U slučaju zahtjeva putem elektroničkog obrasca, informacije treba pružiti putem elektroničkih sredstava ako je to moguće, osim ako ispitanik drugačije zatraži (članak 12. stavak 3. Opće uredbe za zaštitu osobnih podataka).¹³⁹ Članak 15. stavak 3., treća rečenica,

¹³² Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 13.

¹³³ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 13.

¹³⁴ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 13.

¹³⁵ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 14.

¹³⁶ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 14.

¹³⁷ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 14.

¹³⁸ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 14.

¹³⁹ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 14.

dopunjuje tu obvezu u kontekstu zahtjeva za pristup informacijama navodeći da je voditelj obrade dodatno dužan pružiti odgovor u uobičajenom elektroničkom obliku, osim ako ispitanik drugačije zatraži.¹⁴⁰ Članak 15. stavak 3. pretpostavlja da će voditeljima obrade koji su sposobni primiti elektroničke zahtjeve biti moguće pružiti odgovor na zahtjev u uobičajenom elektroničkom obliku (npr. u PDF formatu).¹⁴¹ Ova odredba se odnosi na sve informacije koje treba pružiti sukladno članku 15. stavku 1. i 2. Stoga, ako ispitanik podnese zahtjev za pristup putem elektroničkih sredstava, sve informacije moraju biti pružene u uobičajenom elektroničkom obliku. Voditelj obrade bi, kao i uvijek, trebao primijeniti odgovarajuće sigurnosne mjere, posebno prilikom postupanja s posebnom kategorijom osobnih podataka.¹⁴²

Donosim analizu presude Suda Europske unije u predmetu C-486/12 koja se odnosi na tumačenje Direktive vezano uz mogućnost voditelja obrade da naplati ispitaniku naknadu prilikom pružanja osobnih podataka odnosno ostvarivanja prava na pristup. Naime, temeljem navedene presude voditelj obrade (u presudi države članice) može naplaćivati troškove za pružanje informacija o osobnim podacima, ali ti troškovi ne smiju biti pretjerani. Odluka o pretjeranosti troškova donosi se na temelju ravnoteže interesa pojedinca i troškova za voditelja obrade. Ova odluka čini veliku razliku u odnosu na tekst Opće uredbe za zaštitu osobnih podataka koji naplatu naknade od strane voditelja obrade dopušta isključivo u slučaju pružanja dodatnih kopija, dok sam pristup osobnim podacima i pružanje prve kopije moraju biti besplatni kako je navedeno u članku 12. stavku 5. Opće uredbe za zaštitu podataka.

Presuda Suda Europske unije u predmetu C-486/12

Presuda se odnosi na zahtjev za prethodnu odluku koji je upućen Europskom sudu pravde u vezi s tumačenjem članka 12. Direktive 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća. U ovom slučaju, spor je pokrenut od strane podnositelja zahtjeva X u vezi s plaćanjem naknade za izdavanje ovjerene potvrde koja sadrži osobne podatke. Glavna pitanja koja su postavljena u zahtjevu odnose se na pravo podnositelja zahtjeva na pristup svojim osobnim podacima koje obrađuju nacionalna upravna tijela te na primjenu određenih odredbi Povelje Europske unije o temeljnim pravima. Presuda

¹⁴⁰ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 14.

¹⁴¹ Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 14.

¹⁴² Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa, str. 14.

Europskog suda pravde pruža tumačenje navedenih odredbi i odlučuje o pravima podnositelja zahtjeva u kontekstu zaštite osobnih podataka.¹⁴³

U glavnom postupku, X je pokrenuo pravni postupak protiv dobivene prekršajne kazne zbog kršenja Zakonika o cestama. X tvrdi da mu obavijesti o plaćanju kazne nisu dostavljene na ispravnu adresu. Kako bi dokazao svoje tvrdnje, zatražio je od lokalne uprave svoje osobne podatke za 2008. i 2009. godinu, posebno informacije o svojim prethodnim adresama. Lokalna uprava mu je dostavila ovjereni izvadak osobnih podataka, ali je zatražila plaćanje naknade za to.¹⁴⁴ X je osporio zahtjev za plaćanjem, tvrdeći da je samo želio dobiti svoje osobne podatke na temelju Zakona o pravilima pristupa podacima koje pohranjuje uprava. Smatrao je da mu nije trebala biti naplaćena nikakva naknada. Spor između X-a i lokalne uprave temelji se na tumačenju odredbi Direktive 95/46/EZ i nacionalnih zakona. Sud koji je uputio zahtjev postavlja nekoliko prethodnih pitanja vezanih za pravo na pristup osobnim podacima, naplatu naknade za dobivanje tih podataka i pretjeranost takve naplate prema odredbama navedene direktive.¹⁴⁵

Prethodna pitanja koja je postavio sud uključuju:

Je li pravo na pristup osobnim podacima, propisano člankom 79. stavkom 2. Wet GBA, usklađeno s obvezom obavijesti o podacima propisanom u članku 12. točki (a), drugoj alineji Direktive 95/46/EZ?

Protivi li se naplata naknade za dobivanje osobnih podataka putem ovjerenog izvotka o podacima koje pohranjuje lokalna uprava članku 12. točki (a) navedene direktive?

Ako je odgovor na drugo pitanje negativan, je li naplata takve naknade pretjerana u smislu članka 12. točke (a) navedene direktive?

Ova prethodna pitanja postavljena su kako bi se utvrdilo kako tumačiti odredbe direktive u vezi s pravom na pristup osobnim podacima i naplatom naknade za dobivanje tih podataka.¹⁴⁶

U vezi s drugim pitanjem, sud koji je uputio zahtjev traži tumačenje članka 12. točke (a) Direktive 95/46/EZ u vezi s naplatom troškova prilikom slanja obavijesti javnog tijela o osobnim podacima.

¹⁴³ Presuda Suda Europske unije u predmetu C-486/12, paragraf 1-2

¹⁴⁴ Presuda Suda Europske unije u predmetu C-486/12, paragraf 3-6

¹⁴⁵ Presuda Suda Europske unije u predmetu C-486/12, paragraf 3-6

¹⁴⁶ Presuda Suda Europske unije u predmetu C-486/12, paragraf 7-15

Sudsko tumačenje sugerira da članak 12. točka (a) ne proturječi naplati troškova ako ta naplata nije pretjerana. Sud se poziva na jezične verzije odredbe te ističe da niti jedna verzija ne propisuje nedvosmisleno da obavijest treba biti besplatna. Osim toga, druge jezične verzije, osim nizozemske, upućuju na to da države članice imaju pravo naplatiti troškove koji nisu pretjerani za pružanje obavijesti o osobnim podacima.¹⁴⁷

U vezi s trećim pitanjem, sud koji je uputio zahtjev traži kriterije za određivanje kada naplata troškova prilikom korištenja prava na pristup osobnim podacima nije pretjerana u skladu s člankom 12. točkom (a) Direktive 95/46/EZ. Sud zaključuje da je na državama članicama da odrede iznos tih troškova na razini koja predstavlja pravednu ravnotežu između interesa osobe na zaštiti privatnosti i troškova koje nadzornik mora snositi za pružanje obavijesti. Također, napominje se da troškovi ne smiju biti prepreka korištenju prava na pristup i da njihov iznos ne bi trebao prelaziti trošak pružanja obavijesti.¹⁴⁸ U odgovoru na prethodna pitanja, Sud zaključuje da članak 12. točka (a) Direktive 95/46/EZ dopušta državama članicama da naplaćuju troškove prilikom pružanja obavijesti o osobnim podacima, pod uvjetom da ti troškovi nisu pretjerani. Izravno tumačenje odredbe ne propisuje specifične kriterije za utvrđivanje kada su troškovi pretjerani, već je na državama članicama da osiguraju razumnu ravnotežu između interesa pojedinca i troškova nadzornika.¹⁴⁹

Sud je donio sljedeće odluke:

Članak 12. točku (a) Direktive 95/46/EZ treba tumačiti tako da naplata troškova prilikom pružanja obavijesti javnog tijela o osobnim podacima nije protivna toj odredbi. Da bi se osiguralo da naplaćeni troškovi prilikom korištenja prava na pristup osobnim podacima nisu pretjerani u smislu članka 12. točke (a) Direktive 95/46, iznos tih troškova ne smije prelaziti trošak pružanja obavijesti o tim podacima. Nacionalni sud treba provesti potrebne provjere s obzirom na okolnosti glavnog postupka.¹⁵⁰

¹⁴⁷ Presuda Suda Europske unije u predmetu C-486/12, paragraf 16-32

¹⁴⁸ Presuda Suda Europske unije u predmetu C-486/12, paragraf 16-32

¹⁴⁹ Presuda Suda Europske unije u predmetu C-486/12, paragraf 16-32

¹⁵⁰ Presuda Suda Europske unije u predmetu C-486/12, odluka

4. Zaključak

Pravo pristupa osobnim podacima prema članku 15 Opće uredbe o zaštiti podataka (OUZP) ima ključnu ulogu u zaštiti privatnosti i pružanju transparentnosti ispitanicima u vezi s obradom njihovih osobnih podataka. Kroz analizu ovog prava, možemo zaključiti da ispitanici imaju pravo znati kako se njihovi podaci koriste, tko ih ima pristup, te mogu li ih ispraviti ili izbrisati ako su netočni ili nepotrebni. Važnost prava pristupa osobnim podacima ogleda se u poticanju odgovornosti voditelja obrade, osnaživanju ispitanika da upravljaju vlastitim podacima te promicanju transparentnosti u digitalnom okruženju. Pružanje informacija o obradi, kopije podataka i drugih bitnih elemenata omogućava ispitanicima da budu informirani, sudjeluju u procesu obrade podataka te ostvaruju kontrolu nad vlastitim privatnim informacijama. Ipak, ostvarivanje prava pristupa može biti izazovno u praksi, s obzirom na složenost obrade podataka i moguće prepreke koje voditelji obrade mogu postaviti. Stoga je važno kontinuirano pratiti smjernice, tumačenja i sudsku praksu vezanu uz članak 15. Opće uredbe o zaštiti podataka kako bi se osiguralo dosljedno i učinkovito ostvarivanje ovog prava.

U zaključku, pravo pristupa osobnim podacima prema članku 15. Opće uredbe o zaštiti podataka predstavlja ključni alat u zaštiti privatnosti i osiguravanju transparentnosti u obradi podataka. Njegova implementacija ima snažan utjecaj na odnose između ispitanika i voditelja obrade te promiče temeljne vrijednosti zaštite osobnih podataka u suvremenom digitalnom društvu.

Popis literature:

1. Guidelines 01/2022 on data subject rights - Right of access (Smjernice 01/2022 o pravima ispitanika - Pravo pristupa), EDPB (EZOP), dostupno na: https://edpb.europa.eu/our-work-tools/documents/public-consultations/2022/guidelines-012022-data-subject-rights-right_en
2. Opinion 4/2007 on the concept of personal data (Mišljenje 4/2007), Article 29 Data protection working party (Radna skupina 29), dostupno na: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2007/wp136_en.pdf
3. Christopher Kuner, Lee A. Bygrave, Christopher Docksey, Laura Drechsler- The EU General Data Protection Regulation (GDPR), A Commentary, Oxford University Press (2020)

Propisi:

1. Opća uredba o zaštiti podataka, Službeni list EU L 119.
2. Direktiva 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995 . o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka, Službeni list EU L 281/31
3. Zakon o zaštiti prava pacijenata, NN 169/04, 37/08
4. Zakon o liječništvu, NN 121/03, 117/08
5. Zakon o podacima i informacijama u zdravstvu, NN 14/19
6. Zakon o obveznim odnosima, NN 156/2022

Presude:

1. Presuda Suda Europske unije, predmet 553/07, 2009 I-03889
2. Presuda Suda Europske unije, predmet C-486/12, objavljena u digitalnom Zborniku (Opći zbornik)

3. Presuda Suda Europske unije, predmet C-154/21, još neobjavljen(a) (Opći zbornik)
4. Presuda Suda Europske unije, predmet C-582/14, objavljen(a) u digitalnom Zborniku (Opći zbornik)
5. Presuda Suda Europske unije, predmet C-434/16, objavljena u digitalnom Zborniku (Opći zbornik)

Odluke:

1. Odluka grčke Agencije za zaštitu podataka u predmetu 7/2023, dostupno na: [https://gdprhub.eu/index.php?title=HDP_A_\(Greece\)_-_7/2023](https://gdprhub.eu/index.php?title=HDP_A_(Greece)_-_7/2023) (26.6.2023)
2. Odluka španjolske agencije za zaštitu podataka u predmetu R/00214/2021, dostupno na: <https://gdprhub.eu/index.php?search=AEPD+R%2F00214%2F2021&title=Special%3ASearch&profile=default&fulltext=1> (26.6.2023)
3. Odluka Okružnog suda Pankow u predmetu 4 C 199/21, dostupno na: https://gdprhub.eu/index.php?title=AG_Pankow_-_4_C_199/21 (26.6.2023)
4. Odluka španjolske agencije za zaštitu podataka u predmetu PD-00125-2022, dostupno na: [https://gdprhub.eu/index.php?title=AEPD_\(Spain\)_-_PD-00125-2022](https://gdprhub.eu/index.php?title=AEPD_(Spain)_-_PD-00125-2022) (26.6.2023)
5. Odluka Okružnog suda u Pforzheimu u predmetu 4 C 1845/21, dostupno na: https://gdprhub.eu/index.php?title=AG_Pforzheim_-_4_C_1845/21 (26.6.2023)
6. Odluka španjolske agencije za zaštitu podataka br. PD-00099-2022, dostupno na: [https://gdprhub.eu/index.php?title=AEPD_\(Spain\)_-_PD-00099-2022](https://gdprhub.eu/index.php?title=AEPD_(Spain)_-_PD-00099-2022) (26.6.2022)